

SLOVENSKO DOMOBRANSTVO

LETO I.
ŠTEVILKA

6

12. X. 1944

BIBLIOTEKA
Ljubljana

Z imenovanjem prezidenta generala Rupnika za generalnega inspektorja vsega Slovenskega domobranstva se je končno uresničila povezanost med očetom našega naroda in izbranimi četami našega narodnega občestva.

Mit der Ernennung des Präsidenten General Rupnik zum General-Inspekteur für die Slow. Landeswehr wird die Verbundenheit unseres Landesvater mit der Elftetruppe des slowenischen Volkes entgültig verwirklicht.

Foto Pavlovčič

Slovenski junaki vstajajo iz grobov

87

Grčarice, Mozelj, Jelendol, Jelenov žleb, Birčna vas, Mačkovec, Krimška jama, v katerih so pred letom dni slovenski komunisti pobili na tisoče poštenih Slovencev zaradi njihovega narodnega in verskega prepričanja, pomenijo malemu slovenskemu narodu slovenski Katyn. Kakor v Španiji, na Poljskem in drugod v Evropi, so mednarodni komunistični in masonski zločinci hoteli tudi pri nas zavladati z nasiljem in poboji najboljših sinov našega naroda. Njihova kri je rodila narodni odpor in z vstajanjem padlih junakov iz temnih gozdnih grobov vžgala v srcih vseh Slovencev novo pobudo na poti v zmago nad uničevalci našega naroda.

V prvem množičnem grobu je bilo 38 žrtev, v drugem 57, med temi dve ženski, v tretjem 24, med njimi ena ženska.

Im ersten Massen-Grab fand man 38, im zweiten 57 und im dritten 24 Leichen, darunter 3 Frauen.

Po izkopu prve skupine grčariških žrtev so ribniški domobranci odkopali prejšnji torek še tri grobove v Jelendolu, ki so bili 500 m od znamenja ob cesti, 10 min. od Rakitnice. Nach erfolgter Ausgrabung der Opfer von Grčarice fand unsere Landeswehr am vergangenen Dienstag noch weitere drei Gräber in Jelendol, 500 Meter abseits von dem Kreuz an der Straße, das 10 Minuten von Rakitnica entfernt ist.

V take gozdne jame in brezna so podivjane človeške zveri zmetale napol žive rodne brate. Svoje delo so opravljali ponoči in v temnem gozdu, da bi tako prikrili svoje zločine. In solche Schluchten und Waldhöhlen warfen die verwilderten Banditen die halbtoten, noch im letzten Atemzug befindlichen slowenischen Brüder. Diese Greueltaten verrichteten sie meistens bei finsterner Nacht, um jede Spur zu verwischen.

Auferstehung der slowenischen Opfer

Die Namen Grčarice, Mozelj, Jelendol, Jelcnov žleb, Birčna vas, Mačkovec, Krimska Jama bedeuten für das kleine slowenische Volk ein „Slowenisches Katyn.“ Wie in Spanien, Polen und anderen Ländern Europas wollten die kommunistisch-jüdischen Verbrecher auch bei uns durch Mord und Gewalt Herrschaft die Oberhand gewinnen. Das Blut der Helden, die in uns neu auferstanden sind, entflamte jedoch in den Herzen aller Slowenen den entschiedenen Willen, das bolschewistische Gesindel zu vernichten.

Požrtvovalni domobranci dvigajo iz jame razmrčvarjeno truplo.

Aufopferungsbereite Kameraden der Landeswehr heben die Leichen aus dem Massengrab.

Svojci in domobranci prepoznavajo žrtve.

Angehörige und Männer der Landeswehr erkennen die Opfer.

Truplo turjaškega upravitelja Gödererja. Kakor vse žrtve, je bil tudi on zvezan na nogah in rokah
Die Leiche des Schloßverwalters Göderer. Auch er war an Füßen und Händen gefesselt.

Levo: Sodnijska komisija je pomagala svojcem pri spoznavanju trupel. Zdravnik ugotavlja po robcu in obleki identiteto žrtve v krsti.

Links: Die Gerichtskommission ist den Angehörigen bei der Identifizierung der Leichen behilflich. Ein Arzt stellt auf Grund eines Taschentuches und der Kleidung die Identität der Leiche fest.

Krste s 119 žrtvami so odpeljali z vozovi proti Ribnici. Že v Rakitnici je ljudstvo pozdravilo junake in obsulo krste z vencji in cvetjem.

119 Leichen werden auf Wagen nach Reifnitz überführt. Schon bei Rakitnica werden die toten Helden von der Bevölkerung durch Niederlegen von Kränzen und Blumen geehrt.

Nemški in domobranski častni vod sta s polaganjem vencev in častno salvo izkazala junakom vojaško čast.

Deutsche und slowenische Ehrenformationen sind zur letzten Ehrung der toten Helden und zur Kranzniederlegung angetreten.

Spodaj: V Ribnici so krste položili na poseben oder. Okrog pet sto vencev, ki so jih Ribničani iz vseh vasi prinesli na oder v počastitev junakov, so dokaz, da ljudstvo obsoja komunistična zločinstva.

Unten: In Reifnitz werden die Leichen auf einem Podium aufgebahrt. Ungefähr 500 Kränze wurden von der Bevölkerung aus Reifnitz und allen umliegenden Dörfern herbeigebracht um den Helden den letzten Gruß zu entbieten und um zu zeigen, daß das Volk die gemeine kommunistische Schandtat aus vollem Herzen verabscheut.

Sprejem v Dolenji vasi.
Der Empfang in Dolenja vas.

Svojci, žene, bratje in sestre ob krstah svojih dragih.

Angehörige, Mütter, Frauen und Geschwister umgeben die Särge der Toten.

Tisoči so spremili junake na njihovo pokopališče v Hrvači.

Tausende geben den Ermordeten das feierliche Totengeleit zum neuen Heidentriedhof von Hrvača.

JELENDOL

NAŠA BOLEČINA PRISEGA IN UPANJE

Po odkritju grobov žrtev komunističnih morilcev pri Velikih Laščah, na Turjaku in v Grčaricah smo prejšnji torek odkopali tri grobove v jelendolskih gozdovih pri Ribnici. Pred temi grobovi so rdeče človeške zveri lani v strašnih dneh narodove nesreče in preizkušnje 15. in 22. oktobra po groznem mučenju kot pse postrelile 119 poštenih in domovino ljubečih Slovencev zaradi njihovega narodnega in verskega prepričanja. Ti odkriti grobovi niso edini. Vse polno jih skrivajo naši gozdovi, v katerih so komunistični rablji v gozdni samoti in sredi temne noči po ukazu komunistične OF pobijali na tisoče Slovencev, mnoge od teh celo žive metali v kraška brezna in gozdne jame. Jelendol, v katerem smo zaenkrat odkopali le 119 junakov, je proti 30.000 pobitih komunističnih žrtev v Ljubljanski pokrajini, ki šteje nad 300.000 prebivalcev, le neznamenat del visokega števila žrtev na majhnem koščku naše domovine, še neznanjši proti milijonom pobitih po vsej Evropi, kjer je komunizem vladal le nekaj časa in s poboji milijonov uveljavljal svojo oblast.

Ko smo pred leti brali o boljševiških grozodejstvih v Sovjetiji, na Madžarskem in v Španiji, še prej v Mehiki, kot ljudje s srcem nismo mogli in večkrat tudi nismo hoteli verjeti, da je komunizem za človeštvo tako grozen in poguben. To resnico smo morali plačati z lastno krovo in s tisoči naših žoljenj. Pa še tedaj nismo mogli verjeti, da morajo tako zločinsko postopati s Slovenci rodni bratje.

Velike Lašče, Turjak, Grčarice, sedaj nazadnje še zlasti Jelendol so odprli oči tudi še tako slepo dobremu verujočim. Ob grobovih v Jelendolu sem gledal matere, brate in sestre, kako so z grozo, vendar še z osem upanjem strmele v jamo, ki smo jo odkopavali. Ljubezen jih je pripeljala do teh grobov. Leto dni so še vedno čakali očeta, sina, brata, sestro in še vedno so upali. Potem me je pretreslo v dušo njihovo ihtenje. Že v jami, drugi v krsti so spoznali svoje. Šele mrtvi so jim bili živi dokazi, šele ko so videli zmučena, sestreljena telesa svojih dragih, so mogli verjeti, da je človek mogel tako ponižati rodnega brata.

Slike in članki, ki jih priobčujemo, ne morejo niti malo prikazati teh zločinov. So nepopisljiva. Trupla v drugi jami so

Dr. Puš, šef Informacijskega urada Pokrajinske uprave, se poslavlja od junakov

pričala, da so morilci metali do smrti zmučene junake celo žive v grozno jamo. Živa priča Zupančič Stanko, ki se je rešil iz jame v noči 22./23. oktobra, nam je vse to potrdil tudi s svojimi nadčloveškimi doživljaji.

Tako nam Jelendol znova odpira naše bolečine, daje pa tudi novo upanje. Lopate so urezale usedlo zemljo, trije jelendolski grobovi so se odprli in z njimi so prišli na dan dokazi komunističnega »osvobodilnega« boja. Iz objema zemlje so se dvignili tožniki in pred vsem svetom obtožujejo komunistično OF in vse njihove somišljenike. Junaki vstajajo iz grobov in trkajo s svojimi koščenimi, bičanimi in zvezanimi rokami na vest vseh onih, ki v svoji slepoti ali zakrknjenosti še danes menijo, da so tisoči in tisoči domovino, Boga in narod ljubeči umorjeni Slovenci bili izdajalci.

Vsi poštene Slovenci, zlasti mi slovenski domobranci — branilci naše zemlje, vere in borci za obstoj slovenskega naroda obnavljamo ob krstah jelendolskih junakov, ki so padli prav zaradi teh svetinj, svojo prisego, da bomo zvesto sledili njihovi poti do zmage. Ničesar nas ne bo zmotilo več. Prebridko smo plačali našo lahkovernost in zaupanje. Pred letom dni je OF vpila, da boj proti okupatorju zahteva žrtve in da žrtve morajo biti, danes vse drugače v obupu pred koncem in našimi udarci kriči: »Nehajte, saj mi ne bomo odločevali!« Verjeli smo le lani 8. septembra, ko so nas zadnjič prevarali.

Naj židovsko boljševiški kramarji tudi na sedanji moskovski konferenci kujejo kakršne koli načrte s tujo krovo, mi vemo, da je naša pot prav zaradi tega in žoljenja našega naroda samo ena: ob strani nemškega vojaka in vseh, ki se bojujejo proti zločinskemu boljševizmu do zmage. Jelendol nas na to dolžnost znova opominja. Jelendol je naša bolečina in naše upanje. Spregledajte še naivneži in zakrknjenci, če vam je mar žoljenje in obstoj slovenskega naroda!

Stojan Savinc.

Srca mrtva govorija

»Ne pozabite nas nikdar!« In tako je tudi prav, da jih ne pozabimo! Pozabiti jih tudi ne moremo, zakaj, je že tako, da mrtva srca često prepričljiveje govorijo kot živa usta. In tudi prav nič krivi nismo, če ne moremo pozabiti tisočev grobov v naši slovenski zemlji, tisočev grobov, v katerih ležijo trupla mučnikov, ki so padli za to, da so pokazali pravo pot vsemu našemu narodu. To je pot, ki je nasprotna poti rdeče živalskosti, to je pot, ki je s komunizmom nezdržljiva, prav tako kakor sta nezdržljiva ogenj in voda.

Ves čas, ko sem se pripravljaj na pot k jelendolskim žrtvam, sem premišljeval, kako bom doživljal trenutke ob grobovih gnijočih teles.

V oblačnem jutru smo se pripeljali do Dolenje vasi pri Ribnici in stopili iz avtomobilov. Sli smo peš po blatni cesti. Komisijski in domobranci, pomešani s sorodniki padlih. Pred nami in za nami nekje so ropotale bele krste, naložene na kmečke vozove.

Domobranske izvidnice, ki so odšle že zgodaj zjutraj naprej, da zavarujejo okolico ob grobovih, so nekje trčile na komunistično patroljo. Padlo je nekaj strelav in rdeči so zbežali. Blatna cesta drži skozi gozd. V jarku leži prevrnjen italijanski avtomobil. V gozdu opazimo domobranske zasede. Nestrpno hitimo k cilju. Ko se spustimo po cesti navzdol, pridemo takoj do kraja, kjer se odcepi v gozd pot, pot h grobovom. Nestrpnost se nas polasča, od trenutka do trenutka je večja. Domobranski pionirji že pregledujejo prvi grob, če ni mogoče posejan z minami. Komunistu ni sveto prav nič in bi bil zmožen novih zločinov na komaj zarastlem grobišču. Nadporočnik zato svari vse prisotne, naj ne hodijo zaenkrat v bližino.

V zemljo med smrekami so se že zasadile domobranske lopate. S svinčnega neba rosi. Ozračje je zato še bolj moreče in žalostno. Člani komisije in svojci so obkrožili mesto, ki je bilo zadnje domovanje teh številnih mučnikov. S pridrževanjem sape gledajo na vsako lopato zemlje, ki jo vržejo domobranci na levo in desno. Fotografiji se pripravljajo in ugotavljajo svetlobo.

Potem se pojavi ob nastajajoči jami človek, ki je že nekoč ležal v njej. Človek, ki se je dotikal zvijajočih se teles v mukah umirajočih junakov. Gledam ga v oči in mislim, da se ne motim, da so vlažne.

»S kakšnimi občutki gledate to žalostno mesto?« ga vprašam, pa se mi že v tistem zazdi moje vprašanje tako časnikarsko obrabljeno. Zdi se mi nesmiselno vpraševati, ko si vendar lahko približno sam predstavljam, da so občutki tega človeka bodisi grozni ali pa vprav zaradi tako velike tragike otopeli. To vprašanje pa je bilo bolj izraz sočustvovanja.

Ob četrtna devet se je začutil prvi duh po razkrajajočih se telesih. Na koncu jame se je prikazal kos temnega sukniča, nato smo začeli počasi opažati črno maso, ki se je polagoma popolnoma izoblikovala v skrčeno nogo. Domobranci so postali še bolj

previdni pri izkopavanju. Zadeli so še na drugo truplo, ki je ležalo s trupom preko prvega. Našli so žlico z Auerspergovovo oznako. Nato so izvlekli iz ilovice telefonsko žico, s katero so bili zvezani padli.

Drugi domobranci se že pripravljajo za nadaljnje delo: natakajo jim gumene rokavice. Nadporočnika odreja vsakemu svoj posel, ki gre hitro izpod rok.

Kanonik ima v roki brevir in moli nekje pod smrekami. Pet minut pred deveto uro so izkopali prvo žrtev. Dvignili so jo za zvezane noge in ramena. Lobanja je omahnila nazaj in tako je že razkrojeno in smrdeče truplo gledalo strahotno, kakor da neizprosno obtožuje rdeče rablje. Svojci s solznimi očmi in nestrpnostjo pričakujejo, da bo komisija pregledala trupla.

Smrad se še bolj razširi. Mnogi prisotnih si pritiskajo na nos parfimirane robce, drugi pijejo žganje. Castnik in neka ženska dajeta piti domobrancem-grobarjem iz kozarcev, katere jim kar sama nastavita na usta. Ne morejo piti z orokavičenimi umazanimi rokami.

Dvojčka-domobrancia, Gustl in Jože, ki sta si podobna kot jajce jajcu in ki sta se priglasila prostovoljno za to delo, sta požrtvovalna in marljiva prav tako kot vsi ostali. Pri vsakem truplu vzdihneta: »O, revež.« Delo je naporno in treba je previdnosti, zakaj trupla so že tako razkrojena, da se često zgodi, da ostane pri prijemu ud v rokah grobarjev. Smrad postaja večji. Prisotni si vedno bolj močijo robce s parfumom in žganjem ter pritiskajo na nosove. Mnogi ne vzdržijo in se morajo odstraniti. Gledam v oči in vidim, da so skoraj vse rosne.

Naslednje truplo je že sila strohnelo, vendar razločimo na lobanji razbit nos in razbito brado. Naslednje truplo zopet najdemo s prekrizanimi rokami na prsih, mirno in spokojno. Na drugem koncu pa je truplo s skrčenimi nogami, ki jih je skorajda nemogoče zravnati. Zdi se, kakor da se je žrtev zvijala v krčevitih mukah, preden je izdihnila. Slišim krčevit jok svojcev. Odstranim se od smrdeče in grozne jame. Toda, kamor stopim, povsod naletim na krsto, ki čaka z gnijočo maso, da ugotovijo svojci s pomočjo zdravnikov istovetnost.

Pri zadnji krsti stoji sključena žena in krčevito joka. Poleg nje se solzi sinko. Mati ga drži za ramo in v solzah govori: »Glej, tvoj ata!« Otrok pa ne more gledati zemeljskih ostankov svojega očeta in še bolj ihti. Hčerka stoji nekaj deset korakov stran, prav tako joka in tudi ne prenese pogleda v krsto.

Znanec domobraneec, ki ima tukaj mrtvega svojega brata, mi pravi: »Tudi jaz sem mislil, da bom lahko prenesel pogled in da je prav, če vidim zadnje ostanke. Toda bilo je nemogoče gledati tako izmaličeno truplo —«

S članom komisije gledava po ostalih krstah in gospod, ki je že v zrelih letih, mi pravi: »Ali se vam ne zdi, da bi moral postati človek veren, ko vidi, da človeško telo ne predstavlja prav nič?«

Se bolj se zavem, da je v resnici le ideja tisto, kar je na tem svetu največ vredno, za kar edino se prav za prav izplača umreti.

Drugo grobišče je v obliki kvadrata. Lisice so zavohale človeško meso in so grob že načele. V tej jami ležijo še bolj križem kražem trupla umorjenih. Zmetana so na gomilo kot mrtva polena. Lovski klobuk z mnogimi kovinskimi značkami, ki ga odkopljejo, je last turjaškega upravitelja.

Vedno ponovno se čudimo domobranski marljivosti in vztrajnosti. Pa saj to so fantje, ki so odklonili nagrado z besedami: »To je edino, kar lahko poklo-

Na nov grob jelendolskih junakov v Hrvači so domobranci prinesli tudi venec prezidenta generala Rupnika

92

Tako so otroci počastili jelendolske junake

nimo našim mrtvim borcem za domobransko misel.

V tem grobu sta tudi dve ženski. Ena je ohranjena čudovito dobro v primeri z ostalimi trupli. Ko bi jo videli svojci, bi jo prav gotovo lahko prepoznali že kar po obrazu. Koža je še nenačeta, držijo se je še obrvi. Strel ima na strani vratu. Pri nosu ima vtisnjeno jamico, prav gotovo je bil to gumb, ki je pritiskal na njen obraz. Priče, ki so jo prepoznale, pravijo, da je to partizanka, doma iz Gorij pri Bledu. Prišla je celo k ujetim v zapor in se z nekaterimi razgovarjala, pa ji nihče ni zaupal. Bila je lepo oblečena, sedaj pa ima namesto krila vrečo. Kakšna ironija, da leži v skupnem grobu z nosilci domobranske ideje tudi ženska, ki je služila rdeči misli. Pa je padla v nemilost, ker je govorila z »belimi« in je mogoče skušala celo pomagati in rešiti življenje, ko se je verjetno njenemu še nepokvarjenemu ženskemu srcu zasmilila usoda teh mučnikov. In obenem kako stvaren in pretresljiv dokaz in opomin vsem onim, ki govorijo in mahajo brezbrizno z rokami, češ da komunizem ni tako hud in da mi govorimo o tej nevarnosti nekako zaradi tega, ker nimamo drugega povedati.

Policist, ki verjetno tudi išče svojcev, ima rosne oči. Mlad je in zdi se, da je izšel iz domobranskih vrst. Pri tem človeku, ki prav tako služi slovenski protikomunistični domobranski misli, se mi utrne za hip misel, da pripadniki policijskega zbora, kateri so doživeli take poglede, ne bodo nikoli popustili na svojih mestih, čeprav so časi težki, revolucionarni. Zdi se mi, da ta mlad policist ni človek, ki mogoče služi zaradi denarja in bi lahko mirne vesti služil temu ali onemu gospodarju. Tudi se mi v takih trenutkih ponovno in ponovno pojavljajo misli, ki utrujejo moje prepričanje, da je komunizem v svoji borbi, ki je brezkompromisna, sicer uporabljal vse krinke in laži, da pa bi bilo prav tako nujno, da nekoč pokaže pravo lice, kakor je to potrebno na svetu slej ko prej vedno in povsod. S tem razkrinkanjem pa je že tudi komunizem propadel.

Ozračje je nasičeno s smradom, naši želodci in pljuča so polna tega zadušnega zraka. Svojci, kateri še niso našli svojih mrtvih, so vedno bolj nestrpni. V premrle noge jih zebe, ihtijo in čakajo, da bodo odprli tretjo jamo.

Z nemškimi vojnimi poročevalci in še z drugimi kolegi se potem umaknem iz gozda na cesto. Je že pozno popoldne in voz za vozom odvažja mrtve proti vasi Rakitnici. Ko odhajamo proti tej vasi, sprejmejo mrtve mučenike vsi vaščani in se razvrstijo s štiridesetimi venci ob krstah. Kasneje izvemo, da so bil rdeči nekaj minut po našem odhodu v tej vasi in so oropali neko družino zato, ker je tudi ta darovala venec.

In tako se vrsti vas za vasjo pri sprejemu sto devetnajstih žrtev. Stemnilo se je že in gorijo številne lučke, staro in mlado se zgrinja okoli krst. Jokajo in molijo. Tako skozi Rakitnico, skozi Dolenjo vas, skozi Nemško vas, skozi Hrvačo do same Ribnice. Nekdo nam pravi, da je mnogo teh, ki nosijo danes vence, pred enim letom pljuvalo na te mučnike. Toda danes so spregledali, da so jim delali krivico. Mi jim ne očitamo. Veseli smo, da so spregledali. To nam tudi izpričuje, da imajo vest, da so pošteni Slovenci in da bodo tudi naši najboljši borci.

Na to pokopališče v Hrvači, kjer so uredili poseben prostor za komunistične žrtve in pokopali grčarske in jelendolske junake, bo slovenski narod enkrat romal k spomeniku padlim za vero in domovino

Naslednje jutro je vsa Ribnica, kakor že tudi na predvečer, v trobojnicah na pol droga in v žalnih zastavah. Pred veličastnim katafalkom so zbrani tržani in mladina ter slovenski in nemški častni vod. V ozadju stoji velik rdeč križ s trnovim vencem. Ob strani plapolajo trobojnice v zadnji pozdrav. Na tribuni so zbrani komisija in zastopniki. Kanonikov govor je neizpodbiten in stvaren. »Ali jih boste še pljuvali?« vprašuje, in marsikdo, ki pred enim letom še ni spregledal, si izprašuje vest in se kesa.

Hočem se čimbolj iztrgati iz območja te žalne slovesnosti in skušam popolnoma suho in stvarno preценiti pomen tega pogreba. Pridem do zaključka, da mora tudi v teh revolucionarnih časih, ko se resda ne more ozirati s tako pažnjo na vsakega posameznika kot v miru, da je tudi danes teh sto devetnajst mučencev v belih krstah strašen očitek vsem, ki so še ohranili trohico srca ali vsaj trohico razuma in vesti. Grob sto devetnajstih žrtev je samo delček vseh tistih žrtev, ki so padle od rdečih streliv. In kako stvarna in lepa misel je bil kanonikov stavek: »Često sveti mrtvaška sveča bolj svetlo kakor dnevno sonce.«

Pri vsem tem pa si ne morem kaj, da ne bi bil zopet miseln in opozoril na možnost, da bi nastalo na naši zemlji še več takih grobov, če ne bomo v resnici Slovenci in če bi hoteli gledati skozi naočnike ne vem kakšnih navideznih boljševiskožidovskih in varljivih zaveznikov, ki nam bi posredno po naši nezrelosti lahko pripravili nove grobove, kakor jih ima danes ponovno poljska Varšava. Ali ne bi bilo hudo, ko bi se morali nekateri sicer pošteni in nepokvarjeni pa zapeljani naši rojaki čez eno leto zopet trkati na prsi, da so zakrivali s svojo nezrelostjo in nerazumevanjem za današnja svetovna dogajanja stotine novih žrtev. Naša pot je začrtana in nikar na nobena kriva pota! Z vročim srcem, toda s prav tako hladnim razumom, z ljubeznijo do svojega naroda pogumno novim časom naproti!

Ljenko Urbančič.

Obličje slovenskega naroda

Nemški vojni poročevalec W. Schulz, ki se je udeležil odkopa jelendolskih žrtev, nam je poslal naslednji članek, ki ga z veseljem priobčujemo.

Še vedno mi je pred očmi žalostna jelendolska tragedija; še slišim jokanje in ihtenje žena, ki so med izkopanimi žrtvami spoznale svojega moža, sina, brata ali očeta; slišim, kako so v gozdno tišino odmevali udarci kladi, kako so potem posamezne krste naložili na vozove in kako se je ta žalostni sprevod pomikal med zvonjenjem zvonov skozi vasi.

Sto devetnajst mrličev smo našli. Vse so tolovaji še pred letom dni pomorili in pokopali v gozdu Jelendol med Ribnico in Kočevjem. Niso to še vse žrtve boljševiškega pokolja med Slovenci. To je šele začetek. Mnogo, mnogo je še grobov, ki jih niso odkrili, ki jih mogoče šele bodo, oziroma ki jih nikoli ne bodo našli. Saj jih je več kot trideset tisoč.

Kdor je prisostvoval odkopu jelendolskih žrtev, ne more pozabiti pretresljivih prizorov, ki so se ob njem odigrali. Tu ne vidiš samo boli in trpljenja umorjenega, temveč tudi tugo vseh tistih, ki so ostali brez očeta, matere, sina, brata; tudi tu vidiš bedo vsega slovenskega naroda.

Ze v Ljubljani sem videl žene in dekleta v žalnih oblekah, namenjene v Ribnico, da prisostvujejo odkopu svojcev. Pripovedovale so med potjo, kako so izgubile moža, sina, brata, kaj vse so doživele in pretrpele. Marsikatera beseda težke obsodbe je bila izgovorjena na račun teh divjih gozdnih tolovajev. V prvi svetovni vojni kakor tudi v tej je slovenski narod žrtvoval svoje najboljše sinove za blagor očetnjave, a te žrtve se nikakor ne dajo primerjati s žrtvami teh zločincev.

jih tolovaji mučili. Pokazala sta nam vse podpise slovenskih borcev pred usmrčitvijo in špranjo, skozi katero so mogli videti, kako so tovariše zvezane peljali na morišče; tudi v dvorano sta nas peljala, kjer so žrtve zasliševali, mučili, obsodili in jih končno usmrtili.

Danes je v Kočevju seveda drugače. Gozdna drhal je tu prvič doživela svoj poraz. Nemški oklopniki in domobranci so uničili tolovaje ne samo v mestu, temveč tudi v okolici, tako da vlada sedaj mir v tem težko preizkušenem mestu. Mir? Spomin na žrtve je pač senca, ki zatemnjuje ta navidezni mir.

Ganljiv je bil pogled na ženske, ki so stale ob krstah svojcev. Vedele so pač, da je sin, mož bil umorjen, mogoče tudi upale, da še živi — a sedaj stoje tu in vidijo svojega otroka, svojega moža mrtvega pred seboj. Tihó stoje, molijo in ihté — krste se pred očmi za vedno zapro...

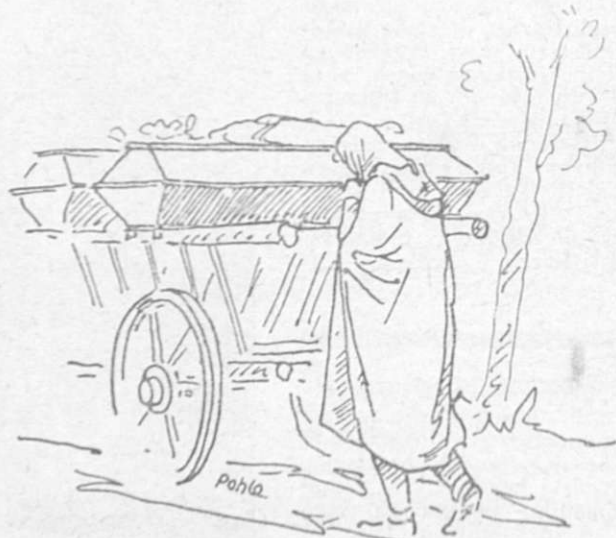

Vendar ne morejo vsega tega razumeti. Je li mogoče, da je ugasnila vsa materinska ljubezen, vsa skrb in to zaradi zverinskega umora, ki jim je vzel ves smoter življenja? A ne samo te, ki so tukaj, tudi ostale slovenske matere, ki jim je kruta zločinska roka ugrabila najdražje, ječé in ihté. Iz globočine srca se jim izvije neutolažljiva prisega maščevanja.

Deklice so prižgale tu in tam lučce na krstah. Mlada gospa stoji ob strani — izgubila je moža. Pripoveduje, kako se je vse zgodilo. Maščevanje in srd se ji bereta z obraza. Sedaj stopa za krsto, polaga glavo nanjo in ihtí. Ne vidi in ne sliši nič; — tako stopa za vozom v temno, gluho noč.

Vozili smo se mimo gradu Turjaka, ki nam je dobro znan po hudih bojih in hudih žrtvah. Tudi drugod smo videli pogorišča in razdejanja, ki jih je povzročala ta drhal. Mesto Kočevje je v razvalinah. Grad, v katerem je bilo sto in sto Slovencev zaprtih in mučenih, kaže samo še zunanje zidove. Od Slovencev, ki so bili v njem zaprti, se jih je samo enajst po naključju rešilo. Dva od teh nam pripovedujeta, koliko so tukaj trpeli in kako so

Tudi domobranec se ob krsti svojega umorjenega brata ni mogel vzdržati solza.

Zopet tam vidim mladega domobranca, ki je sam iz groba potegnil brata. Spoznal ga je po obleki. Vidim, kako se ni mogel vzdržati solza. Pa ni sam! Tako kot on je danes tisoč in tisoč domobrancev, ki jih teži isto gorje; vsak izmed njih ve povedati, kako so mu ugrabili in umorili očeta ali brata, kako so mu odvlekli mamo, ali kako se je sam komaj, komaj rešil z begom iz zločinskih vrst.

Ko tako strumno stopajo ti naši domobranci, tedaj mislijo na vse to, in ako so v pohodu, zavre v njih srd in maščevanje. Ne bodo odnehali prej, dokler ne bodo uničili zadnjega izmed morilne drhali.

Kdor ne ve, kako Slovenci mrze tolovaje, ta ne pozna usode tega naroda.

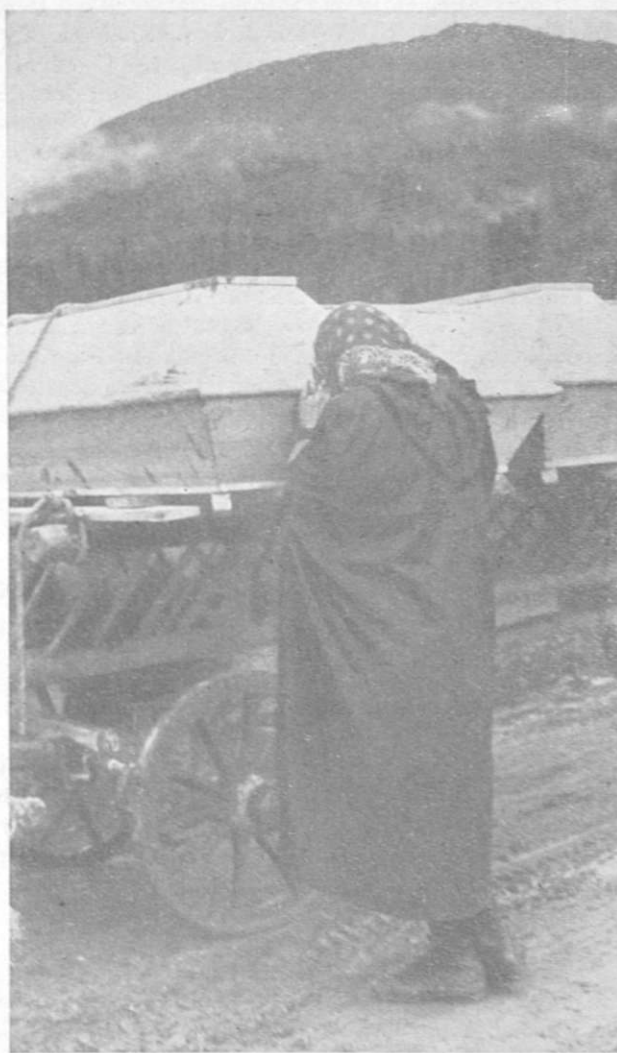
Na množičnih grobovih nedolžnih žrtev mora človek biti, da lahko razume ta narod. Videti moraš, kako kleno stoji ob odprti gomili, kako siplje cvetlice kot zadnji pozdrav mrtvim junakom, in v tem spoznaš srčnost tega naroda v neizprosni boju proti svojemu največjemu sovražniku boljševizmu.

Domačini z Grosupljega so prišli po svoje in jih odpeljali na domače pokopališče

Sestra je na krsti svojega brata prižgala svečko.

Mlada žena se dolgo ni mogla ločiti od krste, v katero so domobranci položili izmučeno truplo njenega moža.

SRBSKI ZGLED

Mi Slovenci imamo slabo navado, da se vedno oziramo drugam, da posnemamo, kar drugje zasledimo, da prenašamo na svoja tla tuje zglede, ne da bi se vprašali, ali jih je mogoče brez nadaljnega presaditi. Vsepovsod iščemo podobnosti s svojim položajem, v Franciji in Italiji, Spaniji in Romuniji in še bogvedi kje, a se ne spomnimo, da bi svojo pozornost usmerili v deželo, ki nam je po svoji usodi in težavah tako blizu, kjer žive ljudje bratske krvi in bratskega duha, v Srbijo. Ako že ne znamo iz svoje lastne nesreče in izkušnje črpati zadosten nauk, tedaj ga pač iščimo tam, kjer so slične in še hujše nevarnosti že prebrodili, v Srbijo, ki je razkosana in razcepljena končno našla svojo pot ter odstranila ne le nevarnost komunizma od znotraj, temveč postala branik tudi proti zunanjim navalom boljševizma.

Srbija, bolje rečeno njena pokvarjena vodilna plast, je bila tista, ki je 27. marca 1941 neposredno povzročila naš zlom in našo nesrečo (toda ne pozabimo: posredno je krivda na nas vseh, na naši tedanji duhovni slabosti in politični nezrelosti). Za to predrznost in neumnost, storjeno v času največjega zmagoslavja in moči Nemčije, je bila nad srbskim narodom izrečena smrtna obsodba. Izrečena, toda ne izvršena. Kajti do prilike za izvršitev te obsodbe — in taka prilika bi bila nadaljni brezumni odpor srbskega naroda — ni več prišlo.

Primer Srbije je kakor primer smrtno bolnega človeka, nad katerim so že vsi obupali, ki pa se nenadoma zave iz globoke omedlevice in se mu — sicer počasi, a vztrajno — prične vračati zdravje. Ozdravljenje Srbije in z njim v zvezi neizvršene smrtne obsodbe je po pravici zadobilo ime »srbski čudež«. Kajti le redko v zgodovini je kak narod v tako težkih okoliščinah našel svojo pot. Le predočimo si dobro tisto usodno poletje 1941. Na svoji razkosani in okrvavljeni zemlji, zasedeni po četah raznih držav, brez tistih, ki so mu vse dotlej bili voditelji in ki so ga v najtežjem trenutku zapustili, celo brez svojega kralja — srbski narod ne ve ne kod ne kam. V svoji gostoljubnosti sprejme begunce od vseh strani, z onstran Drine čuje smrtno krike stotisočerih in sam strahotno trpi zaradi izzivalnih in zahrbtnih napadov prvih »šumskih ljudi« na zasedbene čete. Iz tujine poslušajo dan za dnem, hip za hipom neprestano besno hujskanje Moskve in Londona »na ustanak«, begajo ga pozivi in podvigi »osvoboditeljev« z rdečo zvezdo, ki mu dopovedujejo, da se je kralj Peter oženil s Stalinovo hčerjo in vrhu vsega zazve, da se nekje še bori »redna jugoslovanska vojska«. V njem se že prične zbirati sile k tistemu poslednjemu odporu, ki bi pomenil izvršitev smrtno obsodbe.

Toda do tega usodnega koraka, ki bi pomenil triumf Moskve in novo izdajstvo Londona, vendar ni prišlo. Kajti srbski narod je ohranil še toliko zdravih sil, da je dal iz sebe dvoje močnih činiteljev, dvoje svetlih vzorov, ki srbskemu narodu pomenita to, kar Rupnik in slovenski domobranci nam, to sta: general Nedić in srbski dobrovoljci. Neizmerne ljubezni, neizmerne požrtvovalnosti in junaštva je bilo treba, da se srbski narod, ki je bil pahnen tako globoko, zopet dvigne, a Nedić in srbski prostovoljci so vse to nosili v svojih srcih in vse to svojemu narodu tudi dali.

Troje taborov se je izoblikovalo v srbskem narodu, troje bistveno nasprotnih poti mu je bilo odprtih. Prvi tabor je bil tabor komunizma z Židi Mošo Pijade, Levijem in drugimi na čelu in njihova pot je bila dobro premišljena pot rdeče revolucije, pot smrtonosnega odpora. Drugi tabor so tvorili ljudje, ki jim ne moremo odreči rodoljubje, ki pa niso pokazali dovolj treznosti in razsodnosti. Zanešeni po misli nadaljevanja borbe z okupatorjem dolgo predolgo niso spoznali, da ima edino korist od tega komunizem. Preko in mimo svojega voditelja Draže Mihajlovića, ki — osebno pošteni in narodnjak — ni mogel svojega tabora nikoli popolnoma obvladati, so s svojimi brezumnimi in brezupnimi akcijami prizadejali lastnemu narodu mnogo zla. Tretji tabor je bil tabor generala Nedića in srbskih dobrovoljcev. Ne da bi za las odstopil od svojih narodnih svetinj, je ta tabor dosledno sledil svojemu spoznanju, da se more Srbija le tedaj okrepiti in dvigniti na zunan, ako bo močna, zdrava in urejena na znotraj.

Zato si je zadal za svojo nalogo ozdraviti srbski narod, ga obvarovati vseh pogubonosnih vplivov iz tujine, ga napraviti za kovača svoje usode, ne pa za slepo in poceni orodje židovske politike iz Moskve ali Londona.

Ze poleti 1941 je prišlo do prvih izbruhov komunistične revolucije, do prvih sovjetskih republik na srbskem ozemlju. Tedaj je komisarska vlada Acimovića demisionirala z razlogom, da je vsega konec, da se ne da več ničesar rešiti. V tem brezupnem trenutku je vzel krmilo Srbije v svoje močne roke general Nedić, mož, ki je zaradi svoje hrabrosti in sposobnosti užival v ljudstvu globoko spoštovanje. In istočasno je iz Beograda odšla na teren četica kakih 60 mladih fantov, za katerimi je pokvarjeni Beograd pljuval in jih zasmehoval, ki pa jih tudi ta najtežja bol ni mogla oplasiti, ker so bili očitkov »petokolonaštva« in »izdajalstva« vajeni že iz časov Jugoslavije. Nekaj kilometrov od Beograda so v svojem poletu razbili prvo daleč nadmočno komunistično ednico. Ta njihov korak je bil signal za vse, ki so še čutili trezno in pošteno, okoli njih so se pričeli zgrinjati somišljeniki in tako je nastal Srbski dobrovoljski zbor. V najtežjih materialnih prilikah, včasih bosi in razcapani nič manj kot partizani, so se dobrovoljci prebijali skozi srbske planine in gozdove ter čistili, čistili. Njihovo geslo »z vero v Boga, za kralja in domovino«, ki so ga nosili napisanega na kosovskem križu, svojem znaku, jim je dajalo moč. Do konca zime 1941—1942 je bila Srbija očiščena. Ne le to, srbski narod je bil ozdravljen komunistične bolezni, kajti ni bilo samo orožje, ki je odločilo, mnogo bolj je odločila silna in prepričevalna ljubezen srbskih dobrovoljcev do vsakega srbskega človeka, celo do zapeljanih žrtev. Prostovoljna delovna služba, zavod za prevzgojo in druge ustanove so postale zunanji izraz te ljubezni. Se je prišlo večkrat do hudih borb s komunističnimi banditi, a ti niso več izvirali s srbskih tal, temveč so prihajali od zunaj, silili so v Srbijo, da bi jo pregazili, kakor je to njihov namen še danes.

Tako je Srbija prestala prvo, najtežjo krizo na poti svojega ozdravljenja. A ni ji bila prihranjena še druga. Ako bi prvo borbo imenovali borbo z zlom in zločinstvom, je bila ta druga borba z nespametjo in zaslepljenostjo. Do nje pa je prišlo takole: Cetniki Draže Mihajlovića so imeli s komunisti sprva sporazum o skupnem nastopanju. Toda ta sporazum zaradi komunističnih zahrbtnosti ni trajal dolgo. Nasprotno, komunisti so s svojimi napadi celo prisilili četnike, da so obrnili svoje orožje tudi in predvsem proti njim. Vse dokler je bila komunistična nevarnost še močna, niso mogli priti do izraza stremljenja Mihajlovićevega tabora, da bi on zavzel pozo osvoboditelja. Pač pa je prišlo do tega, ko je bila rdeča nevarnost iz Srbije odstranjena in izkoreninjena. Tedaj so general Nedić, Ljotić in drugi pozivali Srbe na delo, na red in mir; Draža Mihajlović in njegovi: socialist Topalović, republikanec Dragiša Vasić itd. pa so jih pozivali v hribe in na »ustanak«, misleč, da sedaj lahko oni prevzamejo za komunisti vlogo voditeljev narodnega odpora. Križanje smeri je bilo torej neizogibno. Udejstvovanje Mihajlovićevega tabora po direktivah angleških zveznih oficirjev in po hujskanju londonskega radia pa ni moglo doživeti večjega razmaha; izživilo se je v raznih sabotažnih akcijah, ki so prinašale le nesrečo, v pobiranju davkov po zasedenih krajih in največ še v ustvarjanju razburljive psihoze, ki je onemogočila vsako gradilno delo. Onemogli srd Draževih odredov, ker se srbski narod ni dal znova speljati na led, je končno našel duška v krvavih napadih na srbske dobrovoljce. Zopet je brat dvignil roko zoper brata in srbski dobrovoljci so bili postavljeni pred vprašanje, ki ga je bilo mnogo težje rešiti od vprašanja komunističnega banditstva. Kajti, ako je že težko boriti se proti bratu, ki se je odločil za pot zločinstva, kako je šele težko boriti se proti bratu, ki ni toliko zlohoten, kolikor zaslepljen. Tedaj so srbski dobrovoljci dobili povelje: branite se le, kolikor je nujno potrebno, ne vračajte napadov, ne maščujte se, zlo vračajte z dobrim. In srbski dobrovoljci so stisnili zobe, potrpežljivo, zgrabili za orožje le v skrajni sili, dasi bi z napadalci lahko hitro in temeljito obračunali. Toda videli so, da bi tak uspeh stal

Kapetan Miloš Vojnović, poveljnik 4. srbskega prostov. bataljona, ki je junaško padel v boju proti sovražnikom srbskega naroda — komunistom 18. sept. 1943.

mного srbske krvi, da bi odprl srbskemu narodu nove rane, zato so raje žrtvovali sami sebe. Njihovo geslo v tistem času je bilo: potrpeti do skrajnosti, trpeti do iznemoglosti, to trpljenje mora končno odpreti oči tudi nasprotnikom. In žrtve, ki so jih na ta način doprinesli srbski dobrovoljci, so bile večje od tistih, ki jih je zahtevala borba s komunizmom.

Ta brezmejna ljubezen do svojega naroda, to nemo in hkrati vnebovpijoče samožrtvovanje ni moglo ostati brez sadov. Napadalec, zlasti še preprosti človek, se je nad tem zamislil in ni hotel več iti dalje po poti bratomorstva. In to je bil začetek popolnega ozdravljenja in zedinjenja srbskega naroda. Res, da je na zedinjenje Srbov vplivalo še mnogo drugih momentov: tako neprestani poskusi komunistov, da bi se prebili v Srbijo, tako favoriziranje Tita s strani Londona, tako bombardiranje Beograda, Niša in drugih srbskih krajev. A vendar vse to ne bi pomenilo ničesar vpričo dejstva, da loči brate prelita kri, ako ne bi tista stran, katere kri je v glavnem tekla, s svojim velikodušnim in odpuščajočim ravnanjem zedinjenja vendar omogočila. V tem je bistvo nove veličastne in v vsej zgodovini morda edinstvene zmage srbskih dobrovoljcev, ki je dovela do tega, da služi Srbija danes nam in drugim evropskim narodom lahko kot zgled.

Notranje zedinjenje Srbije danes ni več samo kako trenutno slogaštvo, ne morda sporazum ob dvanajsti uri, ko trka sovražnik na vrata, temveč je dejstvo, ki je zraslo iz skušenj in bolečin dveh težkih kriz. Toda ti dve krizi nista bili zaman, temveč sta pomenili nedvoumno razčiščenje položaja in odločno rešitev zastavljenih vprašanj. Najprej je srbski narod brez mnogo obotavljanja izpljunil komunizem, njegova duša, zaverovana v Boga in domovino, ni mogla sprejeti vase materializma in internacionalizma. Mnogo težja, a vendar temeljita pa je bila tudi druga odločitev, katere bistvo je bilo v pravem spoznanju srbskih interesov, v spregledanju židovske politike Moskve in Londona. To spoznanje je nedavno tega javno iznesel preko beograjskega radia četniški kapetan Radojica Rončević, ko je ugotovil, da se

vsa bombardiranja Beograda in ostalih srbskih krajev niso izvršila iz nikakih vojaških razlogov, temveč zgolj—in izključno zato, da se na tak strahoten in zverinski način izsilijo iz kralja Petra popuščanja ter izjave v prid Titu in Sovjetom. To spoznanje na idejni osnovi krščanstva in nacionalizma je postalo vodilo politike srbskega naroda. Njegovo notranje zedinjenje je nedvoumno potrdil tudi komunistični radio »Slobodna Jugoslavija«, ko je javil: »Nedić, Ljotić, Mihajlović i ostali neprijatelji oslobodilačke borbe zakleli su se na Oplencu, da će se boriti protiv naroda.« Vsakdo, ki pozna komunistično terminologijo, ve, kaj to pomeni.

Notranja moč Srbije pa je nujno dvignila tudi njen zunanji položaj. Ze obisk generala Nedića pri Vodji nemške države je pomenil priznanje srbskemu narodu in dokončno ukinitvev izrečene smrtne obsodbe. Cete srbskih dobrovoljcev so tedaj ponesele izvrševanje svojega poslanstva tudi izven ožjih srbskih mej, v Črno goro, Sandžak, Hercegovino itd. Še bolj pa je pomen Srbije izstopil danes, ko se okoli nje na Balkanu kakor papirnate stavbe rušijo države, ki jim ni bilo treba prebroditi iste trnjeve poti. Danes Srbija, premagana in okupirana dežela, predstavlja to, česar ne zmorejo niti svobodne in neodvisne države, predstavlja močen branik boljševidu in njegovim navalom.

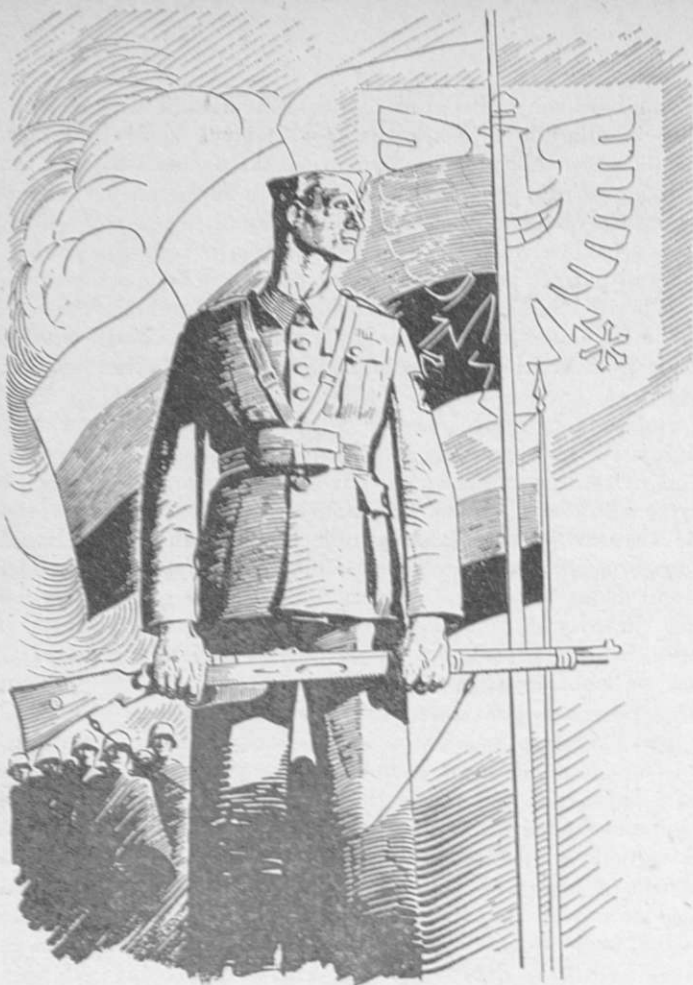
Res da Srbija vojaško in materialno v borbi gigantov ne pomeni mnogo, toda njen pomen leži na političnem in moralnem polju. Sovražnik, ki prihaja, bo našel zedinjen narod in v njem niti ene osebnosti niti ene stranke oz. skupine, ki bi z njim hotela paktirati, ki bi mu odprla vrata ter s tem olajšala diplomatsko pozicijo, v očeh sveta omilila njegovo nasilje. Srbski narod se danes ne da več zbegati nikomur. Nič več radio Moskva, ne radio London, radio Beograd je tisti, ki ga sedaj posluša. Na tem radiu se vrstita srbski dobrovoljec ter srbski četnik in med njunimi besedami ni razlike. Iz obeh govori duša naroda, ki je našel svojo pot.

Ako primerjamo slovenski razvoj s srbskim, vidimo, da pri nas še vedno nismo dokončali težke borbe z domačim komunizmom, požlahtnjenim s savojsko in mongolsko primesjo. Komunizem je pri nas našel pripravnejša tla, strankarske strasti so mu izorale ledino za njegove pogubonosne klice, medsebojna mržnja, hinavščina, brezdelnost so mu jo pognojile. Da bi končno enkrat rešili ta problem, da bi zacelili to strahotno krvavečo rano na našem narodnem telesu, moramo zbrati vse svoje sile, zlasti še danes, ko so časi viharnejši kot kdaj koli. Obstoj dveh taborov poleg tretjega — komunizma, bi nam ne le onemogočil vsako ustvarjalno delo in napredovanje, temveč bi pomenil za nas smrtnonevaren luksuz, ki si ga ne moremo privoščiti. Za nas je mogoča ena sama pot, pot generala in prezidenta Rupnika in en sam tabor, tabor slovenskega domobranstva. Rupnik in slovenski domobranci, to je naš politični in vojaški center, to bodi naše geslo, to bodi jamstvo našega življenja in naše zmage.

Vadnjal Ivo.

Srbi v narodni službi.

Samo dve fronti

Božji je zakon, da samo enotna oblast pomeni red in mir ter da edino tako organizirana družba ojačuje narodno moč. Nemogoče je brez težjih posledic za narodni obstoj živeti v družbi, v kateri ni enotne oblasti. Neenotnost na istem ozemlju povzroča sovraštvo, krvave borbe in ubijanja. Zgodovina nas uči, da se narodi, ki živijo pod enotno oblastjo, jačajo, dočim narodi, ki nimajo enotne oblasti, propadajo in v svojem življenju ne morejo priti na ono mesto pod božjim soncem, ki jim odgovarja.

Tako smo v današnji dobi videli zrele narode, ki niso poslušali glas tujine, niso hoteli izvrševati povelj, katera bi škodila njihovim koristim, temveč so sledili samo nemu gospodarju, imeli pred seboj samo en cilj — jačati narodno moč.

Drugi narodi, bolj rečeno del njihove pokvarjene inteligence, so se v svoji nezrelosti prodajali čustvom in željam, iste pretvarjali v dejstva, poslušali glas tujine in v nesmiselnem boju za tuje koristi in tuje gospodarje narodno moč slabili.

Del slovenskega razumnštva je prevzela samo ena misel, kdaj se bo vojna končala in kdo bo zmagovalec. Toliko je temu vprašanju polagala pažnje, da je smatrala vse ostale probleme, ki so mnogo važnejši od konca in rezultata vojne, za nesmiselne.

To gledanje je bilo v osnovi nepravilno, kajti narod, ki je takšne strašne čase preživel, ki je dočakal tako težko dobo, je potreboval zdravil, da ozdravi in pojača svoje narodno telo in dočaka notranje zedinjen novih dni.

Namesto da bi iskali zdravil in moči v čisti duši slovenskega naroda, so ti isti slepo sprejemali tuje ideje, rojene na gnoju zapada, brez ozira, ali te ideje rešujejo naše slovenske probleme ali ne. Stvari so šle tako daleč, da se je del inteligence od naroda odtujil, vse, kar je bilo naše, mu je postalo tuje, kar je bilo tuje, mu je postalo naše. Brez vsake rezerve in premisleka je vnašal v narodni organizem tuj duh — pozabil je na ono, kar je naš narod krepilo. Pokvarjena inteligenca je postala suženj tujih idej — suženj v rokah tujca.

Borba dobrega proti slabemu se je začela. Vse prvine narodnega življenja so bile v nevarnosti. Ni revolucija povzročila samo fizičnih smrti in razvalin, ampak je uničevala duhovne in moralne osnove narodnega življenja.

Okoli tujih in tujini zvestih agentov se je zbralo vse, kar je protislovenskega; njihova borba je postala simbol protislovenskega boja in orodje za izvrševanje peklenskih načrtov naših sovražnikov.

Kakor vedno, so tudi tokrat položili na svoje lice masko laži in svojo borbo prikazovali kot boj za svobodo. Predobro jih poznamo, a tudi sami so dokazali z vsem svojim početjem, da jim ni cilj osvoboditev, ampak revolucija. Najvišje načelo v njihovi borbi je bilo: Cim hujše, tem bolje. Dovolj je, da jih vprašamo, kdaj so začeli svojo osvobodilno akcijo, ali ob priliki zasedbe na-

šega ozemlja aprila 1941. leta, ali pa 22. junija 1941, ko se je začela vojna med Nemčijo in Sovjetijo.

Kmalu je narod spoznal cilje te »osvobodilne akcije«; organizirala se je druga fronta, fronta ljudi, napolnjenih z ljubeznijo do svojega trpečega naroda, fronta ljudi, katerim je bila ljubezen do naroda studenec vseh njihovih nad in želj, misli in občutkov. Z eno besedo, združili so se ljudje, ki so imeli vzvišen ideal: služiti svojemu narodu.

Ljubezen do svojega naroda je napolnjevala njih srca do toliko mere, da so pozabili na sebe, zavedali so se, da ne razpolagajo več s svojimi življenji, ker so jih prostovoljno postavili v službo Sloveniji in slovenstvu.

Orožje, katerega so vzeli v roke, niso nosili, da svojemu narodu gospodarijo, ampak da mu služijo. Niso potrebni našemu narodu gospodarji — polni so jih gozdovi, temveč zaščitniki in branilci, nosilci resnice in pravice.

Niso se napajali s tekočinami iz tujih studencev, niso zastupljivali narodnega telesa s tujimi idejami, ampak so v preteklosti svojega naroda našli izvir zdrave slovenske narodne zavesti.

Vračali so narod svojemu domu, svoji domovini, svoji Sloveniji, vračali so ga starim svetlim izročilom.

Našli so mesta, s katerimi so strli surovi materializem, ki je dovedel tako daleč, da brat ni bil varen pred bratom, in oče ni mogel zaupati sinu.

Ponovno so našli svoj narodni duh, odrekli se vsega tujega, kar je naš narod slabilo in privedlo na rob propada.

Pokazali so svojemu narodu pot poštenja, junaštva in mučeništva, vrnili mu vero v Boga in narod.

Osvetlili so pot resnice in razkrinkali laž, praočeta vseh zablod. Slovenski narod je našel svojo narodno pot in po njej junaško koraka v lepšo bodočnost. Oče slovenskega naroda je visoko dvignil slavno zastavo, zastavo, za katero so položili svoja življenja najboljši sinovi naroda, in pozval vse dobronamerne rodoljube, da stopijo na pot vere in nade, časti in junaštva, na pot, katera nas bo rešila porazov, težav in razočaranj.

Jasno sta se oddelili dve fronti: ena fronta, ki izraža voljo za življenjem, druga voljo za smrtjo;

- ena fronta narodna, druga protinarodna;
- ena fronta rodne grude, druga izdajstva;
- ena fronta resnice, druga laži;
- ena fronta svobode, druga suženjstva.

Borba se z vsemi silami razvija, a ni dokončana. Bliža se višku in čim bolj se približujemo kraju, tem bolj se jasno izraža nujnost obstoja samo dveh front. Ne priznavamo več srednje poti, koketiranja na več strani. Kdor še nadalje ostane v položaju gledalca, se nima pravice prištevati slovenskim rodoljubom in nima pravice zahtevati zaščite istih. Kdor ne sodeluje z vsem svojim bitjem v borbi proti tujim načrtom, je na njihovi strani.

Ako smo do sedaj še gledali skozi prste onim, ki niso hoteli aktivno sodelovati v boju proti rdeči nevarnosti, jih odslej nihče ne bo več ščitil, če bodo nadalje čakali povratka njihovih časov (ki se vrniti ne morejo) in uživali plodove tujega znoja.

Prišel je odločilni čas, ko mora vsakdo misliti s svojo slovensko glavo in gledati s svojimi slovenskimi očmi. Održite očale

Drugo povelje generalnega inspektorja Slovenskim Domobrancem

Komunizem je kot kruti bojni stroj za uničevanje še zdravih častiljubnih narodnostno zavednih in vernih narodov ter za uresničenje židovske samovlade na svetu znan bolj ali manj vsem narodom in posebej tudi nam Slovencem. — Kakor je pač komunistični zločinski svetovni nazor kanil narode hinavsko-izvotliti in zastrupiti, je vendar po 22. juniju 1941. leta kot vojujoči se boljševizem moral javno nastopiti z neizmerno silo svojih vojaških robotov, partizanov in vojnega materiala. Tako se sedaj proti njemu kot vidnemu sovražniku narodi lahko na nek način postavijo v bran za čuvanje svojega življenja in obstoja, zakaj komunizem ne pozna usmiljenja. Komunizem kolje vse, kar ni sposobno za suženjsko delo v Sibiriji. Tudi pri nas bi poklal vse, kakor smo že imeli priložnost videti: otroke, žene, starce, vse O. R. ovce, vse O. F. arje, ki niso pravoverni komunisti, prav posebej pa vse ilegalce, kateri se sami ne bi mogli zoperstaviti njegovemu nasilju.

Najmočnejše varstvo in najkrepkejša obramba proti boljševizmu je strnjena enotnost in najbolj energično zbiranje vseh sil in vsakega posameznega naroda in združitev vseh narodov, ki se hočejo braniti pod nemškim vodstvom, zakaj brez vsakih čustev si moramo biti na jasnem, da boljševizem nikoli ne bi bil premagan, če ne bi Nemčija uničila toliko njegovih sil.

Zato so vsi posamezniki, klike in stranke, ki delajo proti strnjenosti in enotnemu nastopanju svojega naroda ali proti skupnosti Evrope v boju proti komunizmu, po svojih nagibih za to ravnanje norci, strahopetci ali zločinci, zakaj s tem cepijo in zavajajo narod in slabijo enotnost evropske volje za obrambo.

Takšni norci, strahopetci in zločinci so pri nas poleg slabičev O. R. tudi vsi tako imenovani ilegalci.

Te ilegalne Slovence vodijo pri njihovih podvigih, ki so za naš mali slovenski narod smrtnonevarni, zgolj negativni nagibi.

Ti nagibi za njihovo zločinsko ravnanje so v glavnem sledeči: nevaren, špekulantski iluzionizem; strankarsko-politično stremuštvo; neizpolnjena želja za oblastjo in veljavo; bolesta častihlepnost; lakomnost in v največ slučajih stremljenje, kolikor mogoče dolgo in brez nevarnosti živeti na račun svojega naroda. Ti ljudje živijo v domišljiji, da se bodo s svojim zavestno ali nezavestno izdajalskim ravna-

njem mogli rešiti pred boljševizmom in k temu v svoji liberalistično-demokratski zatelebanosti še upajo na nekakšno anglo-ameriško nagrado in priznanje, kot da jim primer Srbije v največji bližini ne govori dovolj jasno, če bolj oddaljenim primerom niso mogli verjeti.

Zakaj tudi naše ilegalce delajo ravno tako, kot je njim podobna vrsta slepih, negativnih posameznikov delala na anglo-ameriško prigovarjanje na Poljskem, Finskem, v Romuniji in Bolgariji, ki je prav tako računala, da jih bodo Anglo-Amerikanci z eno potezo rešili vseh težav, pa so narod vrgli naravnost v žrelo boljševizmu in ga pahnil v uničevanje in smrt.

Edina legalna, iz upora in svobodne volje za boj velike večine slovenskega naroda nastala protikomunistična bojna organizacija je in ostane Slovensko Domobranstvo. Slovensko Domobranstvo kot nosilko slovenske narodne miselnosti in družabne preureditve v družbi drugih evropskih narodov nemške oblasti najbolj širokogrudno podpirajo in Slovensko Domobranstvo nam je v svoji res skrajno disciplinirani in samo svojemu vodstvu poslušni enotnosti mišljenja in nastopanja edini porok boljše bodočnosti našega naroda. Vsako cepljenje skupnih odpornih sil, ki nam lahko zaradi strankarsko-političnih in egoističnih špekulacij tistih posameznikov, ki to cepljenje povzročajo, prinesejo samo nove, ogromne — pa nepotrebne — žrtve, pomeni pravo izdajo mrtvih borcev, slovenskih mučencev in s tem slovenskega naroda samega. Zakaj naši kmečki fantje in možje niso v obrambi svojih domov prijeli za orožje zato, da bi jih nekateri zmešani in strankarsko zaslepljeni lovci za stolčki in vročeglavi meščanski mladeniči bezljali in mešali, kar bi jim prineslo samo nove nesreče in izgube.

Zato bo vsak pošten Slovenec obsojal narodne škodljivce v O. F. in O. R. ter ilegalce kot odpadnike in izdajalce slovenskega naroda, jaz pa bom tej obsodbi z vsemi zakonskimi sredstvi, ki jih imam na razpolago, in z neizprosno strogostjo dal pravi poudarek.

Častnikom, podčastnikom in vojakom Slovenskega Domobranstva pa zapovedujem, da se poleg slovenske domobranske misli — **Bog, narod, domovina** — in misli pesnikov, ki nam govorijo o vojaških in narodnih dolžnostih, seznanijo tudi s sijajnimi načeli Friderika Velikega in generala Clausewitza, da bodo tako lahko do kraja izpolnjevali svoje dolžnosti do slovenskega naroda in domovine.

Generalni inspektor Slovenskega Domobranstva,
general: **Rupnik s. r.**

sovjetskega in anglo-ameriškega tipa, skozi katere ste mnogi do sedaj gledali, kajti z njimi niste mogli gledati jasno dogodkov, še manj pa koristiti slovenskega naroda.

Skozi naše duše govore tisoči in tisoči borcev in mučnikov, ki so slavno padli na bojnih poljih za vas in vašo boljše bodočnost. Stopite na pot, po kateri hrabro korakamo, stopite na pot modrega očeta in rešitelja slovenskega naroda, našega generala prezidenta Rupnika.

Odločite se, ali okrepite fronto narodne skupnosti ali pa podprete akcijo rdeče Moskve, t. j. protislovensko akcijo. Ali pod slovensko zastavo ali pod rdečo mednarodno krpo, ali pod slovenskim grbom ali pod peterokrako zvezdo.

Stojimo pred vprašanjem, ali bo narodno zavedna fronta Slovenskega Domobranstva uničila grobarja slovenskega naroda Tita in njegove domače in tuje pomočnike, ali pa bo slovenski narod

uničen. Dolžnost vseh onih, ki so do sedaj predstavljali neopredeljeno sredino, ali so se v ozadju okoriščali z borbo in žrtvami narodnih borcev, je, da se odločijo za fronto nacionalne borbe. Srednje poti ni. Ne predajajte se več glasovom tujine, ki vam pravi, da bo slovenski narod rešen na drug način. Vedite, da pomoči od tam ne bo. Lep primer smo imeli na bratskem jugu, kjer je narod, vržen v vojno za tuje koristi, ostal zopet na cedilu, poln žrtev in v zadnjem trenutku uvidel resnico in stvarnost: da edino v notranji slogi lahko računa na boljše čase in da je zapuščen od vseh, tudi onih, ki so se mu predstavljali kot zavezniki.

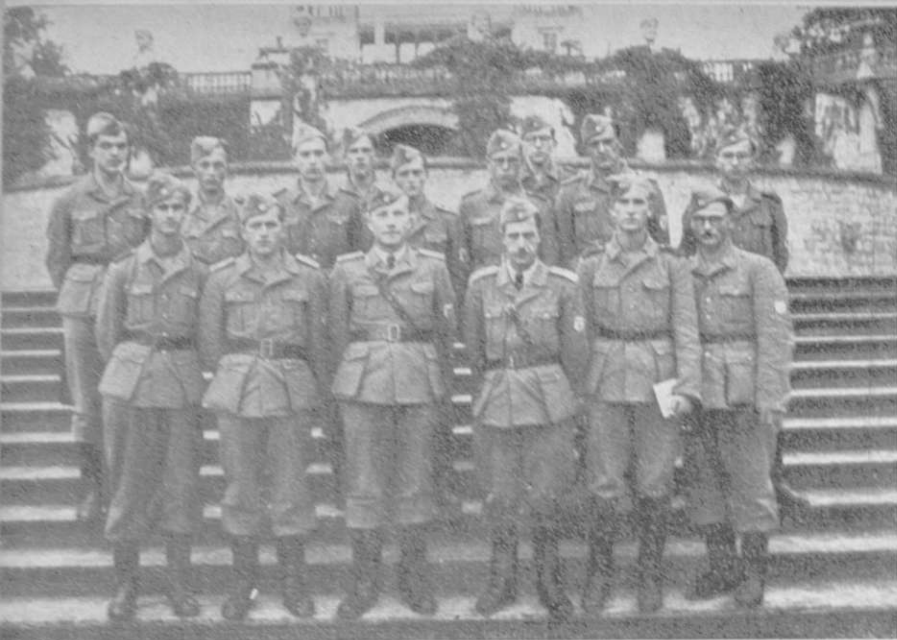
Izbirajte:

Ali vstajenje slovenskega naroda po poti generala Rupnika, ali pa narodovo smrt pod vodstvom tujih agentov.

V boj pod geslom:

Vse za slovenstvo!

Pirih Miran.

Domobrankska skupina v potsdamskem parku pred gradom San Souci

V Berlinu smo bili

»V Berlin da pojdeš? Pa zdaj? In za štirinajst dni? Le kaj ti ne pade v glavo?! Ne veš, da te tam že lahko zalotijo Rusi ali Angleži? Pa še v domobranski uniformi si upaš?« — Tako in podobno so mi govorili prijatelji po Ljubljani, ko sem pred štirinajstimi dnevi še s štirinajstimi domobranci odhajal na poučno potovanje po Nemčiji. »Pa bombardiranje, pa... pa...«

No, in zdaj smo se vrnili in smo zopet v Ljubljani čili in zdravi. Angleške bombe nas niso zadele, še alarma nismo doživeli, le enkrat predalarm za kake pol ure, ko smo v prijetni družbi berlinskih mamic sedeli pri kosilu v Bestemsee pri Königs-Wusterhausenu, kakih štirideset kilometrov od Berlina.

Z Angleži smo se pa res srečali. Saj jih je v Nemčiji vse polno. Po vseh mestih naletiš nanje; po ulicah, po lokalih, tramvajih in vlakih. Povsem prosto se gibljejo in le po njihovih rjavih uniformah jih spoznaš, da so angleški ujetniki. Tudi na Ruse smo naleteli in se z njimi marsikaj pomenili. Saj so nas kar ustavljali na cestah in spraševali, če nismo morda tudi mi Rusi, protikomunistični prostovoljci generala Vlasova. Motila jih je naša slovenska kokarda na čepicah, kajti tudi oni, nacionalni Rusi, imajo v zastavi iste barve v isti razporeditvi: belo, modro, rdečo. Prav posebno prisrčno v prijetnem razpoloženju, pri čaju in pecivu smo se pogovarjali z g. Semenikom, bivšim županom iz Harkova. Pripovedoval nam je tako zanimive stvari o boljševiških grozodetstvih, zlasti v Ukrajini, da smo ga povabili v Ljubljano, naj bi predaval Slovincem o svojih doživljajih v boljševiški Rusiji. Jezik pač ne bo delal več težav, saj se tisti v Ljubljani, ki so takega spoznanja najbolj potrebni, že dolgo marljivo uče ruščine, da bi mogli primerno sprejeti rdeče »osvoboditelje«, katerih že toliko časa nestrno pričakujejo. — Takole nam je rekel gospod Semeniko: »Boga hvalim, da so boljševiki zasedli Romunijo, Bolgarijo in Finsko, kajti le tista dežela, ki je komunizem sama okusila, spozna, kaj je in se odvrne od njega.«

Se z ljudmi drugih narodnosti, ki so živeli pod boljševiškim jarmom, smo imeli priložnost govoriti. Tako z Estonci, Litvanci, Poljaki, Georgijci itd. Tudi s srbskim prostovoljcem generala Nedica smo se sešli kakor tudi z osebjem hrvaškega poslanstva. Sploh postaja Berlin mednarodno mesto. Na tramvaju, na želez-

nici, na ulici in po lokalih slišiš vse mogoče jezike, največ pa slovanskih.

Tretjina Berlina je v ruševinah. Tako nekako za deset Ljubljan. Videl sem že nekaj bombardiranih mest, a takih ruševin še ne. Poněkod so celi okraji same razvaline. Kakor je že sam pogled na te ruševine grozen, smó se vendar prepričali, da zavezniki z vsemi grozotami terorističnih napadov Nemčije nikoli ne bodo prisilili na kolena, kajti vsak Nемец se danes živo zaveda, da stoji na straži za ogroženo domovino in je zato pripravljen vse žrtvovati za dosego končne zmage. Ni razlike med vojakom na fronti in tistim, ki za domovino dela v zaledju, vsak žrtvuje vse svoje sile, da se Nemčija in z njo Evropa reši uničujočega boljševizma. Zato smatrajo za enako častno smrt od letalske bombe v zaledju kot od sovražne krogle na fronti.

Cudili smo se zlasti sijajni organizaciji, ki vlada povsod. Vlaki vozijo redno in točno. Če je kakšen urad, ustanova ali tudi trgovina »ausbombardiert«, kot pravijo, začno v najkrajšem času poslovati drugod, čeprav v kleti ali baraki. Vse znajo z bliskovito naglico popraviti in vzpostaviti. Po najhujšem bombardiranju tramvaj samo tri dni ni vozil skozi porušene ulice. Otrok v Berlinu ni. Vsi so na varnem na deželi. Cudovito lepo imajo preskrbljeno za bodočo matere. Da jih rešijo resničnih nevarnosti ali pa tudi samo strahu pred bombami, selijo Berlinčanke, ki pričakujejo poroda, v posebne zavode na deželi, kjer lahko prebijejo en mesec na državne stroške, brez skrbi in dela pod skrbnim nadzorstvom in negi zdravnic in bolniških sester. Na kraje, ki so trpeli od bombardiranja, takoj pošljejo zadostne hrane in celo tistim, ki niso bili prizadeti, dajo priboljšek k redni hrani.

Zanimivo je, da tovarne na berlinski periferiji stoje in delajo naprej, dočim so stanovajske četrti uničene. Tudi kolodvori so le malenkostno poškodovani. Človeka silno začudi, ko vidi velikansko letališče v bližini Berlina nedotaknjeno, polno letal in lope cele, ali pa ko vidi, da na ogromno radijsko oddajno postajo v Königs-Wusterhausenu in ono kratkovalovno v Nanenu ni padla še nobena bomba, dočim so bile nepomembne vasi na deželi bombardirane. Nekoliko človek že razume, zakaj Potsdama, nekdanje rezidence pruskih kraljev, Angleži ne bombardirajo. Pač iz strahu za svoj Windsor, ki bi ga znali Nemci za povračilo razrušiti. — Prav zaradi skoraj absolutne varnosti pred zavezniškimi bombami smo tudi mi stanovali v letoviškem Potsdamu. Uganka se pa človeku zdi, kako da Dresden, ki ima vendar toliko tovarn, še ni doživel niti enega letalskega napada. Dokaj čudna in navadnim zemljanom nerazumljiva je zavezniška visoka politika.

Vse javno življenje v Nemčiji kaže znake totalne mobilizacije. V Potsdamu sem hotel vreči v poštni nabiralnik nekaj dopisnic za svoje znance na Štajerskem, pa se mi je vodnik, ki nam je razkazoval mestne znamenitosti, zasmejal, češ: »Se vidi, da ste komaj prišli v Nemčijo in še ne poznate, kako smo se tu odpovedali vsem ugodnostim za dosego končne zmage. Pisma je oddajati v nabiralnike samo na pošti. Če ga vržete v kak drug nabiralnik, bo čakalo v njem konca vojske. S to omejitvijo je pošto ministrstvo lahko odstopilo vojaštvu za važnejša dela na deset tisoče osebja. Tudi na postajah mestne in cestne železnice ni več strogega vratarja, ki bi pobiral vozne listke, le še koš stoji tam, da potnik kar sam vanj vrže svoj vozni listek. V razgovoru z Gauamtsleiterjem Vogtom, kateremu je ta mobilizacija poverjena, smo izvedeli, da si Nemčija od nje silno veliko obeta in da bodo njene posledice že v kratkem vidne na frontah.

Vsakemu, ki pričakuje skorajšnjega konca vojske s porazom Nemčije, bi nasvetoval kratko potovanje v Nemčijo, pa se bo sam lahko prepričal, kako trdna je nemška notranja fronta in kako neomajno je nemško prepričanje o zmagi.

Na povratku smo si ogledali tudi Prago in se bratski pomenili s Čehi. Partizanstvo poznajo tam samo iz pisanja časopisov. Nam Slovincem, ki si v svoji prevzetnosti in nezrelosti domišljamo, da bomo s svojimi OF in NOV in POS zrušili »okupatorja«, se samo pomilovalno smejejo. Hkrati jim je pa hudo, da si, majhni kot smo, privoščimo državljansko vojsko in redčimo svoje vrste. Res, kako še vse bolj brezsmiselno in zločinsko se človeku zdi početje slovenske OF, če ga gleda malo bolj od daleč. Dr. Franc Blatnik.

Za ranjence in svojce padlih in invalidov

Na povelje poveljnika Slovenskega Domobranstva g. podpolkovnika Krenerja z naredbo z dne 11. septembra 1944 je bil ustanovljen »Podporni fond Slovenskega Domobranstva«.

Prva točka te naredbe se glasi: »Ustanavlja se podporni fond Slovenskega Domobranstva, katerega namen je, podpirati ranjene domobrnce in družine padlih domobrncev in invalidov.«

Točka 7.: »Sredstva za podporni fond tvorijo prostovoljni prispevki in darila.«

Si že kdaj obiskal ranjence v vojaški bolnišnici? Se morda zavedaš, kako dolge so vročične ure ranjenih vojakov v samotnih nočeh, ko se s potnimi čeli premetavajo na vročih blazinah ali morajo nepremično vztrajati v oklepah iz mavca tedne in tedne?

Skozi odprta okna bolniških sob slišijo šum in vrvenje zdravega življenja. Skozi okno sije sonce, ptičje petje valovi skozi zrak, sveže zelenje opojno diši z vrta. V koprnenju in upanju drhtijo srca ranjencev.

Nihče ne more popisati vseh bolečin, vseh upanj, vseh želja, vseh revnih koprnenj, ki polnijo srca trpinov, priklenjenih na posteljo. Dolge puste ure se vlečejo v brezkončnost, njih misli pa potujejo Bog ve kje. Nihče tega ne more popolnoma spoznati, kdor ni sam doživel.

Si že videl, kako se je nasmehnil drobec sreče v očeh ranjenca, ki si ga obiskal? Morda si mu prinesel kakšen dar. Cigaretto, ki jo tako rad pokadi? Hitro zgori, kratka je, vendar mu skrajša vsaj nekaj težkih trenutkov. Morda si mu prinesel sadja? Od žeje posušene ustnice se mu shlade v svežem soku. Morda si izbral lepo knjigo, da bi mu ob njej vsaj malo hitreje stekel čas?

Kdo od zdravih je dal več za narod kot ti hrabri fantje in možje?

Morda pišeš, vodiš, organiziraš, misliš in delaš dan za dnem, noč za nočjo. Ne rečem, da ne žrtvuješ mnogo. Toda več nisi dal, kot dajejo tisti, ki dajejo svojo toplo kri. Več nisi dal, kot dajejo

tisti, ki dajejo svoje roke, noge in roke, svoje oči in ušesa, ki žrtvujejo svoja zdrava telesa.

Zato je prav, da se večkrat spomniš nanje!

Zadnjič mi je dejal domobranski podčastnik invalid: »Deset let življenja bi dal za eno zdravo roko...« Bomba mu je namreč raztrgala obe. Sedaj nosi črne, trde proteze. Cigaretto še lahko drži, drugega ničesar. To je močan fant, ki je imel močne roke. Delal je iz dneva v dan, priden kakor mravlja. Sedaj je ob obe roki. Obe roki je žrtvoval za lepše življenje svojega naroda.

Prav gotovo je to velikanska žrtev. Od te žrtve bodo uživali sadove mnogi, mnogi.

Vemo, da take žrtve ne moremo poplačati. Zanj bo prejel plačilo drugod. Toda priznanje mu bo lajšalo mnogo pustih hipov v življenju brez rok.

Kako mu naj drugače izkažemo svojo ljubezen in spoštovanje kakor s tem, da tudi mi žrtvujemo od svoje?

Koliko so vredne človeške oči?

Za koliko kilogramov ali tisoč kilogramov zlata bi ti prodal dvoje svojih oči? Oči, s katerimi vsak dan gledaš božje stvarstvo; oči, brez katerih se ne bi mogel izobraziti; oči, brez katerih ne bi mogel opravljati svojega poklicnega dela, za katerega si tako vnet; oči, brez katerih ne bi mogel videti ljubljenih staršev, otrok, žene, dekleta?

Neuničljiva tema bi te pokopala za vedno.

Vem, da ni zlata na svetu niti biserov niti drugega bogastva, ki bi bilo vredno toliko kot dvoje živih človeških oči. Ne daš jih za nobeno ceno.

Jaz poznam mladega fanta, ki jih ni prodal, ampak žrtvoval za svoj narod, za svojo domovino.

Nima jih več. Okrog njega je tema. Prazni votlini pod čelom sta zakriti s črnimi stekli. S palico tipaje išče pot svojim drsajočim korakom. Njegovo srce pa prisluškuje. Bomo li razumeli njegovo žrtev? Njegovo srce čaka...

Ce ne bi našlo to ubogo, slepo srce odgovora, če ne bi našlo tople dlani, bi umrlo. Dalo je vse... Več skoraj ni moglo dati. Sedaj čaka na drobtinico ljubezni in usmiljenja.

Sin je podpiral svojo ostarelo mater in oslabelega očeta. Obdal jih je z vso otroško ljubeznijo in z veseljem jima je lajšal starost. Odšel je na klic domovine in častno padel v boj.

Kaj naj se popolnoma sprazni njegovo mesto pri starših?

Nikakor ne, oni so ga z velikimi žrtvami vzgojili. Vzgojili so ga za moža, ki je znal za svojo domovino častno in pošteno živeti in umreti. Sedaj je dolžnost domovine, da stopi na njegovo mesto. Sin je imel dvoje rok in eno srce, s katerimi je skrbel za svoje starše. Domovina pa mora imeti zanj tisoč rok in tisoč srce. Onadva žalujeta. Sina ne bosta dobila nazaj. Vendar jima bo laže, ko bosta videla, da nista pozabljena in zavržena.

Kaj naj povem o družinskem očetu? Kdo naj izmeri globino njegove ljubezni in skrbi za svoje najljubše. Kdo naj prešteje vse tiste trenutke, v katerih je z vso svojo pametjo in moško močjo skrbel za otročičke in svojo družico. Zavedajte se, da je tudi v zadnjem hipu njegovega življenja njegova zadnja misel pri družini. Ljubil je svojo ženo, ljubil je otroke. Ljubil je tudi

Prezident general Rupnik med ranjenci

svojo domovino in svoj narod. Bil je pokoren njenemu ukazu. Težko je zapustil svoje ljubljene. To je bila zanj težja žrtev kot smrt. Vendar mu je zadnje hipe življenja lajšala zavest, da domovina ne bo pozabila njegove. Da, ako je on žrtvoval vse, tudi domovini ne bo težko žrtvovati za njegove mnogo, mnogo. Največ, kar bo mogoče.

Domovina in narod, to smo mi vsi skupaj. Invalidom, ranjenecem in padlim ne bomo mogli nikdar povrniti. Storimo pa vse, kar moremo. Ne smejo biti pozabljeni.

Oživimo črke postave z živo, delovno ljubeznijo. Darujmo prostovoljno. Res prostovoljno. Ne samo darujmo, ampak žrtvuemo. Žrtvovati se pravi dati tisto, kar nujno rabiš, najboljšo, najdražje. Saj so tudi oni dali najboljšo, najdražje in tisto, česar res ne morejo pogrešati. Naj nam ta dobra dela pomagajo, da naša srca kljub trdoti časa ne bodo okamenela. Potrudimo se. S tem bomo utrdili našo obrambno črto proti napadom sebičnega materializma, ki pravi, da je človek toliko vreden, kolikor za družbo naredi.

Ranjenci, invalidi in svoji padli naj postanejo člani družine vseh nas. Njim ponudimo prvo mesto. Na častnem mestu se jim bodo zjasnile oči in nasmeh jim bo preletel trpeča lica.

Zavedajmo se, da nobena rana tako ne boli, niti najhujša smrt ni tako trpka kakor zavest, da je tvoja žrtev pozabljena. Pozabljena od tistih, za katere je bila žrtvovana in ki uživajo njene sadove.

Mirko Sušteršič.

Delavstvo, Osvob. fronta in Domobranstvo

Mnogi menijo še danes, da je komunizem delavsko gibanje in kar čudno se jim zdi, da ni vse naše delavstvo odšlo v gozdove. Še bolj čudno se mnogim zdi ustvarjalno delo našega delavstva in veliko število delavstva v domobrantskih vrstah.

Mnogim je to težko razumljivo. Posebno tistim, ki gledajo vse z materialnega stališča in nikoli ne mislijo in čutijo globlje in ne vidijo zdravo človeško dušo. V preteklosti je bilo prav za prav vse storjeno, da zajame komunistična misel naše delavstvo in ga zaprede v rdeče mreže. Danes vidimo, da je komunizem naš slovenski delavski stan sicer načel, ni pa mogel uničiti njegovega zdravega jedra.

Za tiste, ki so z ljubeznijo gledali na življenje in usodo svojega naroda, je ta ugotovitev razumljiva. Materialistična misel posameznikov je že zdavnaj razdrla vse vezi, ki so spajale stanove v zdravo in močno narodno skupnost. Kapitalizem — otrok materializma — je po peklenškem načrtu uničeval zdrave gospodarske moči in ustvarjal z vsakim dnem vedno večje armade proletarcev-brezdomcev, individualizem pa je poglobljeval med narodnimi organizmi — stanovi — kakor tudi med poedinci vedno večji prepad.

Iz revščine, v katero je kapitalizem vrgel delavstvo, so delavci iskali rešilno pot. Toda v liberalno-demokratskem in kapitalističnem družabnem redu so bili delavci postavljeni na mesto navadnega tržnega blaga in niso imeli podpore ostalih narodnih slojev in stanov v boju za lepše življenje. Duhovnim očetom tega gibanja vse to še ni bilo dovolj. Za končni cilj — uresničenje svetovne revolucije — je manjkalo še en vzvod, ki bi moral sprožiti plaz te revolucije. Lokavi Žid je našel tudi ta vzvod. Karl Mardohaj Marks je vrgel delavstvu čez oči tančico, prikazujoč mu rešitev v »diktaturi proletariata«. Gospodarsko neusmiljeno izkoriščano in od ostalih narodnih delov vrženo na periferijo na-

rodnega in državnega dogajanja, je delavstvo v veliki meri sprejelo Marksove dogme kot svojo rešitev in tako postalo nosilec svetovne revolucije.

S sprejetjem marksizma kot svoje — delavske ideje — se je delavstvo vedno bolj oddaljevalo od naroda; njegova prizadevanja za izboljšanje socialnega in gospodarskega položaja so bila zato vedno napad na obstoječi družabni red. Pojem »proletarca«, brezdomca, nevezanega na svoj narod in državo, se je vse bolj utrjeval v delavskih srcih.

Razmere v bivši državi so bile zelo ugodne za razvoj marksizma odnosno komunizma med našim delavstvom. Kot na vse druge probleme, so tudi na delavska življenjska vprašanja naše strankarske veličine in tribuni gledali z žabje perspektive. Vsako popboljšanje delavcem so smatrali kot napad na svoje gospodarske koristi, a vse, kar je bilo storjenega za delavstvo, se je storilo zgolj iz strankarske računice, po kateri je bilo delavstvo samo odlična volivna pleva in nič več. Odkrito sodelovanje raznih politikov s komunisti kot udarno silo v borbi proti političnim nasprotnikom, ki so začeli odločen boj za rešitev države in naroda, kakor tudi duhovna propalost naše inteligence, ustvarila je komunizmu plodno zemljišče, da bolje sploh ni moglo biti. Komunizem je z velikim zamahom ves narod rinil v prepad in pred začetkom te vojne so bile mnoge države, in med njimi tudi Jugoslavija, zrele za revolucijo.

Sili, ki je bila na svetovni revoluciji zainteresirana, je bilo vse to dobro znano in zato je preko svojih vzvodov — masonstva in demokracije — vojno na Balkanu izzvala. Toda propad in zlom raznih držav ni bila za komuniste vzrok revoluciji. Njim je bil propad držav in težke posledice izgubljene vojne potreben samo zaradi zbiranja potrebnih sil za revolucijo po naročilu.

Nadaljevanje na strani 19.

Zakaj so šli v hribe?

Po zadnjih statistikah je bilo ugotovljeno, da ima OF razmeroma največ pristašev med premožnimi. Presenetljivo, kaj?

Komunistični manifest slovenskega premožnega človeka z današnjim datumom: »Trgovci vseh dežel, združite se! V boj za Sovjete, trgovci, milijonarčki! Proč z zasebno lastnino, kapitalistki!«

Prostovoljno odpirajo težka vrata velikih oklopnih blagajni, prostovoljno iztresajo zadnje pare iz prostovoljno obrnjenih žepov.

Nerazumljivo za navadnega zemljana. Le čemu bi ljudje pljuvali v lastno skledo. Res, »herojske« žrtve za tistega, ki noče misliti.

Zakaj so poslali sinčke in hčerkice v NOV in POJ za politkomisarje, intendante, komandante...

Odgovor: Iz častihlepnosti, oblastiželjnosti, iz želje po uživanju in iz strahu. Iz častihlepnosti;

Komiju in komijevki ni več prijalo tako ime. Naveličala sta se tehtanja sladkorja in soli in prodajanja gumbov in traku. Zagnusili so se jima prsti, vedno mastni od olja, in predpasnik, smrdeč po petroleju. Prikloni odjemalcem so postali zoprni.

Čast jima je zadišala kot psu kranjska klobasa. In komij bi ne bil komij, če ne bi prišel na misel, da se za denar vse dobi.

Odrpala sta vrata svoje blagajne... Oblast jima je zadišala še bolj kot psu kranjska klobasa ali Slamičev segedinski golaž. Oh, to so se širile nosnice in se je jasnilo v temnih, kramarskih dušah.

Ukazovati — magična beseda... Hm, sinček in naša kozica komaj za silo rineta skozi šole. Seveda skozi najhujše jima pomaga: »sina veletrgovca« ali »hči veletrgovca«.

Sedaj pa nenadoma taka prilika! NOV in POJ vabi. Nudi vodilna mesta. Morda za nekaj mesecev. Če bi se malce zavleklo, kaj to, saj bosta itak »ta višja«. Za »ta višja« ni tako nevarno, so vedno bolj zadaj.

Sinčku so nabavili »rajthozne« in kozico so obuli v športne hlačice, pa sta odromala z velikim kosom potice v roki.

Nagrada pa diši bolj kot vsi segedinski golaži in kranjske klobase.

Priznani bodo vsi izpiti in šole »aktivistom«, brez študija bodo prišli »na vrh«.

Tedaj pa se bo začelo »uživanje«. Odrpli bodo raj na zemlji. Vsega bo zadosti in preveč tam notri. — Sline kapljajo komiju in komijevki iz ust. Komaj jih sproti brišeta. Oči jima buljijo v prividu vsega dobrega, kar bosta smela požreti: valjala se bosta po pernicah do opoldne. Ko se zbudita, bosta samo pritisnila na »knofec«.

Po zraku bodo zafrfotali pečeni piščanci in prašički z vilicami in nožem v zapenem hrbtu. Avtomati ju oblečejo, pospravijo in ju odnesejo na sprehod magari na samo luno.

Globoko na dnu kramarskega srčka pa se je zavrtal siten črviček, »strah« po imenu. »Kaj pa, če res »razdelijo« ,ta višji« od NOV in POJ in od AVNOJ-a med seboj najine denarce?«

In komij bi ne bil komij, če ne bi hitro zračunal, da je bolje nekaj kakor nič. Račun je preprost: »Nekaj je več kakor nič.«

V tem je ključ za rešitev rebusa. Ali slovenski: zastavice v podobah: »Zakaj so šli v hribe in zakaj slovenski premožni sloji stavijo v loterijo OF, NOV in POJ in AVNOJ?« Marko.

Ljubljanska tolovajka tarna

Doma obleke sem svilene nosila, tanke kakor pene, imela kodrce sem trajne; ljubila sem sestanke tajne, kovala sem načrte bajne za novi red in za svobodo, ko vsi enaki z mano bodo: imeli pernice, kožuhe, parketne sobe, slastne juhe, šampanjca in prigrizke čajne. Da bi čimprej te dni sijajne priklicala v Ljubljano belo in ven »v zarukano« deželo, trosila lističe sem rdeče ponoči, od junaštva, sreče kar pokala, ker ni postave oko našlo storilke prave in prazne so ostale ječe. Ko bratska kri je v rekah tekla in padale vse vprek so žrtve, pri vsaki sem strupeno rekla: »O le naj padajo! Nasprotje so naše ter nam le v napotje, zmečimo jih čimprej med mrtve!« September me je vrgel v hribe in pljunil v sanje o svobodi; ti dnevi so kot božje šibe: uši, požigi, ropi, klanje in beg in beda vsepovsodi! O satanske, peklenske mreže, gorje mu, kdor zajadra vanje! Le krogla v glavo jih razveže! Oh, ljubljena Ljubljana bela, udarjena s slepoto, rdeča, zakaj, zakaj sem ti verjela? Oj kje si zdaj, mladost kipeča, kje moja čast, ponos in sreča? Zaman je jok papana, mame — ne, ni je več rešitve zame!

Vinko Zitnik.

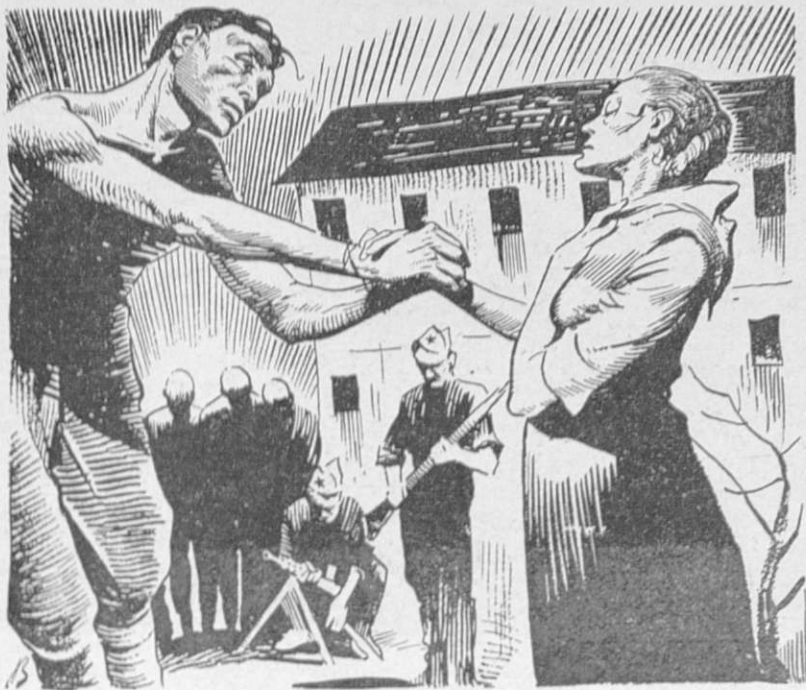
V Suhu Krajini.

Rdeči kolporter: »Mamica, malo propagande...«

Kmečka mati: »Kaj propagande... soli, soli!«

Pred ustrelitvijo

(Begunje pri Cerknici septembra 1943)

Prstan, na, z roke tresoče,
žena, v zadnji grenki zbgom;
spomni včasih se v samoti
najine ljubezni vroče.

Mrzle hipe ura šteje.
Kaj so ti oči steklene?
Dete je vendar veselo,
skozi žice se mi smeje.

Strojničar se k delu spravlja.
Glej nebo, kako je modro,
čelo toplo sonce boža.
Smrt svinčena me pozdravlja.

Laske, žena si popravlja.
V grlu, veš, me brilev reže.
Kaj tako mrtvo me gledaš?
Zbogom! Znanca vse pozdravi.

S pohoda

Čez krone zgodnjih jablan
zavel je dih jeseni,
pšenica je požeta,
oblaki mrtvo leni.

Praši se suha cesta,
kolona sope v žeji,
razkrit in na obrazu
leži mrlič ob meji.

Predrami nas peket —
žival se je splašila:
Metalca težka cev
mrtvaku pozvonila.

Ob tabornem ognju

Nočni dež drevesa bije,
ob tabornem ognju
pojemo si davorije.

Zar nam boža mrzla lica,
bratsko tu sedimo,
škoz temo prhuta ptica.

Konji tolčejo s kopiti,
v noči se lovijo
straže pritajeni klici.

Umorjenih bratov duše
terjajo osvelo,
njih kosti domačo rušo.

Mrko gledamo v plamene.
Mrzlo se bleščijo
čela in cevi jeklene.

Smola

VII. KORPUSA

Daki in Pero Popivoda sta na begu na Otavah zgubila celo svoja »polkovniška« suknjiča. Brzkone sta zgubila tudi svoji glavi

Dež je lil kakor iz škafa. Osamljene signalne luči so migljale skozi mokro temo. Rakek se je potopil v jesensko noč.

Curki vode so butali v steklo.

Fantje so mirno spali. Tiho so sopli, ležeči eden poleg drugega. Le službujoči v četi in straža so bedeli.

Zabrnel je telefon.

»Dnevni častnik v bataljonu. Kdo tam?«

»Dnevni podčastnik 1. čete.«

»Tako dvignite fante. V pol ure naj bodo pripravljene za pohod. Dvignite v skladišču suho hrano za dva dni. Glejte, da boste s strelivom na tekočem. Ste razumeli?«

»Razumem, gospod poročnik. Čez pol ure pripravljena četa za pohod, suha hrana za dva dni, dovolj streliva.«

Cink, je pritrdil telefon.

Fantje so se hiteli obuvati in se opasovati. Vse je šlo kakor po uri. Od vsakega voda sta šla dva z dnevnim podčastnikom v skladišče po hrano. Ze škrtajo zapirachi lahkih »Bred«. Zaboječki s strelivom, posodice z oljem, rezervne cevi, lahki minometi, puške, torbice s hrano, nabojnice, šlemi in šotorke...

V četi je kakor v mravljišču.

Kmalu pojenja vrvenje. Fantje so pripravljene. Sedijo na pogradih s puškami v rokah in kadijo. Vsak bi rad vprašal: »Kam neki gremo danes?« No, pa saj bodo hitro videli, v katero stran bodo krenili.

Vodniki so že med njimi. Poveljnik čete se prikaže na vratih: »V popolni tišini, po vodih za menoj!«

V temo in dež izginja kolona. Vojak za vojakom. Zamolklo odmevajo koraki pod tlakom. Prebivalstvo mirno spi. Domobranci bedijo nad krajem.

Ustavijo se. Na zbornem mestu so. Tu jih je mnogo, ves bataljon. Težka četa se še zbira. Mule stopicajo in peketajo.

Bataljon se zvrsti ob desni strani ceste. V hiši nasproti gorijo luči. Tam je štab.

Na vratih se pojavi v svetlobi visoka postava v dežnem plašču. Trdih korakov premeri cesto in stopa tesno ob četah.

»To je naš stotnik, naš Vuk, naš Vule!«

Da, to je njihov poveljnik, ki jih je že tolikokrat popeljal na zmagovit naskok. To je njihov poveljnik, ki je vedno z njimi v ognju, ki misli nanje, ki skrbi zanje, ki vedno ve, kaj dela. Na njega so ponosni, z njim bi šli tudi v pekel. Ko gre tako mimo svojih borcev, jim njegova prisotnost vlije silno zaupanje. V temi komaj vidijo obrise njegove visoke postave.

Stotnik Vuk je obšel ves bataljon. S poveljniki čet in vodniki se je vrnil v štab. V besedah je kratek:

»Gospodje, akcija večjega obsega. Sovražnik je zasedel vasi... kote... Prvi in drugi bataljon nastopata v pravcu... Naš bataljon ima nalogo, da zapre odsek od... do... Zato odrejam...«

Se kratek posvet.

Poveljniki in vodniki se vrnejo na svoja mesta. Pojasnijo potrebno. Fantom se zaiskrijo oči. Mnogo jih bo... Spet bo pokalo po Menišiji tja do Blok in od Sv. Vida do Rakitne. Spet bodo preganjali sovraga iz svojih domačih vasi.

Nehote so se pesti še tesneje oklenile mrzle cevi.

Za požgani dom, za ubitega očeta, za mučeno sestro, za nevesto, ki trohni v Krimski jami! Zdelo se jim je, da jih kličejo in rote mrtvi bratje po samotnih kraških brezni, naj jih že vendar maščujejo.

Med borci so tisti iz Begunj, iz Grahovega, iz Pudoba, iz Velikih Lašč, iz Turjaka.

Bataljon se utrga naprej. Naprej!

Naprej čez »čisto stran« proti Begunjam in dalje proti Otonici. Na vzhodu se medlo naznanja dan, ko predhodnica doseže Sleme. Čete odidejo v odrejene pravce. Težke strojnice in minometi zavzamejo določene položaje. Ko se zdani, je zaporna črta sklenjena. Zasede prežijo na višinah na vse strani. Patrole švigajo skozi gozdičke in preiskujejo samotne kmetije. Padel ni še noben strel.

Vreme je neusmiljeno. Mrzel dež curlja, curlja. Voda kaplja od šlemov in si utira pot za ovratnike. Veter podi pretrgane megle preko pobočij. Fantje bi radi zakurili, pa ne smejo. Dim bi jih lahko izdal.

Patrola je ujela kurirja na konju. SKOJevc iz Ljubljane. Brž ga zaslišijo od kod in kam. Pove vse. Njegove izjave se ujemajo z dobljenimi poročili. Sovražnikova glavnina je okrog Sv. Vida...

Fantom je žal, da bodo danes drugi udarili. Oni morajo čakati, kaj bo od tam pribežalo.

Proti poldnevu je padla v mrežo tolovajska izvidnica. Brez strela...

Od Sv. Vida ni bilo niti glasu. Tolovaji so počivali, počivali sredi mreže. Fantje so ždeli kakor prilepljeni po višinah in ob obronkih.

Z mrakom je nehal dež. Tišina vsepovsod. Se psom po vaseh se ni ljubilo lajati. Ura je šla na deseto, ko je temo presekal odmev strela od Sv. Vida. Fantje so napeli ušesa. Težka strojnica je zabevskala v hitrih kratkih rafalih. Potem zopet tišina. Nekaj je viselo v zraku. Oči so jim napeto zrle v temo. Nihče ni dremal. Nenadoma zaregljajo strojnice pri Sv. Vidu z vso silo. Težke in lahke. Vmes vreščijo brzostrelke. Bliski iz izstreljenih min dobro kažejo smer boja. Ročne bombe treskajo v ducatih.

»Vroče je,« so se smehljali fantje in napeto oprezovali temo. Vedeli so, da tudi oni pridejo na vrsto.

Kjer so domobranci, tam ljudje lahko v miru opravljajo svoje delo

Rdeči ujetnik pripoveduje domobrancem svoje doživljaje v ušvi
»narodni vojski«

Tovarišica
se v novi
družbi po-
čuti osam-
ljena

Težke strojnice so kmalu utihnile. Zato so tem bolj vreščale brzostrelke in prasketale puške. Nebo se je pordečilo...

Boj je divjal pol ure.

Sem in tja še posamezni rafali. V noč so švigale rakete.

Zopet tišina. Nekakšen nedoločen odmev jo moti. Fantje poslušajo. Kaj bi to bilo? Streljanje ni. Je prešibko.

Odmev se bliža. Ropot voza je. Ne samo enega, dveh ali treh. Nekdo zine: »Komora!«

Lepo. Tolovajska komora beži po cesti njim v naročje. Hitro pahnejo debela čez cesto in se kot mačke prihulijo v temo.

Vozovi ropočejo. Vedno bliže. Ze razločijo konjski peket. Tolovaji galopirajo od Sv. Vida. Pred oviro se konji sami od sebe ustavijo. Ze držijo domobranske pesti voznike za vrat. Za prvim vozom pridirja še eden. Tudi tega ujamejo. Voza sta polna živeža, naropanega pri kmetih.

Pri Lužarjih zadržajo strojnice. Tolovaji poskušajo srečo na več mestih. Tudi pri Topolu vsekajo strelji. S krvavimi buticami se morajo razbojniki umakniti. Zaporna črta je nepropustna.

Bataljon je dobro izpolnil svojo nalogo.

Otavam se bliža domobranska patrula. Jutranji somrak. Drevesa in grmi se temnijo na pobočjih. Peščena cesta je na novo izprana. Vije se kakor bel trak skozi gozdno temo. Fantje ne gredo po cesti. Neslišno hodijo po poraščenih pobočjih, po zavutih in skritih bližnjicah. Zdaj gredo strmo navkreber, zdaj zopet se spuščajo v ostro zasekane grape. Vseposod curljajo studenčki.

Gredo kakor lovci. Ne nosijo šlemov. V šlemu ne slišiš tako ostro, ker udarjajo vejice ob kovino in zveni.

Danes imajo v načrtu zopet nekaj »bliskovitega«. Zato so se zbrali sami »tiči«.

Na grebenu nad seboj začutijo premikanje. Obstanejo kot okameneli. En sam se splazi po tleh počasi naprej. Kmalu se vrne. Brez besed. Samo migljaj in se razumejo.

V širokem loku obidejo tolovajsko zasedo. Sedaj so v obroču. Hitijo naprej. V sredo, proti štabu sedmega korpusa... Oči se jim svetijo. Danes jih bodo. Udarili bodo zmaja na glavo.

So že trdo pod vasjo. Dve sto metrov čistine do prvih hiš. Pred hišami stoji stražar.

Kaj sedaj? Opazil jih bo na vsak način. Ako ga ustrelijo, jih bodo oni v hiši prehitro začutili in jo pobrisali pri zadnjih vratih. Nekaj trenutkov napenjanje možgane in iščejo zvijačo. Potem se odločijo. V strelcih planejo na čistino, molče in s puškami na strel.

Stražar gleda proti hiši. Ne vidi jih. Najbrž je naveličan vsega in zaspan, ker tako zeha. Mogoče tudi, da mu diši zajtrk, ki se kadi v hiši na mizi pred »komandanti«.

Fantje tečejo, tečejo.

Sedaj je okrenil stražar glavo proti drvečim in okamenel. V naslednjem trenutku je ustrelil — v zrak — odvrigel puško, skočil čez plot in bežal, bežal čez vrtove.

»Hura!« je zagrmelo čez čistino. Zdaj so že »javljenci«.

Skozi vrata skoči nekdo fantom naproti. Na rokavu se mu zasvetijo zlate zvezde. Major. Za njim se gnetejo še drugi.

»Nazaj!« se zadere proti svojim in hoče nazaj v hišo. Rafalček ga pribije na tla. Drugi jo uberejo pri zadnjih vratih preko plotov in iščejo rešitve v begu.

Fantje drviyo za njimi in streljajo kar stoje. Vedo, da imajo na muhi same živine. Nizek čokat polkovnik se zgrudi na tla. Dve tovarišici ga vlečeta neusmiljeno naprej kar po tleh. Nekdo zakriči: »Daki je!« In še nekoga zagledajo. Znanega rablja legionarjev Perota Popivodo. Krogla ga zadene v ramo. Spusti usnjato torbo na tla.

Hajka drvi čez vrtove, plotove, jarke pod kozolci do drugega roba vasi. Cel zaščitni bataljon VII. korpusa drvi štabu na pomoč. Fantje morajo nazaj. Hitro poberejo plašče in dokumente, ki so jih pustili v hiši tolovajski poveljniki, in se spustijo preko čistine nazaj. Preden se znajdejo tolovajski strojničarji, so fantje že za grebenom.

Veselih lic je poročal vodja patrole svojemu stotniku.

Mejač Branko.

Nadaljevanje s strani 15.

Začetek vojne med Nemčijo in Sovjetsko zvezo je bilo znamenje za začetek revolucije in uresničenje komunističnih sanj. Vseposod so se ustanavljale razne Osvobodilne fronte in tako tudi pri nas. Toda zgodil se je čudež! Oni, ki so bili prav za prav poklicani, da se bore za komunistični raj — delavci — so odpravili poslušnost svojim voditeljem. Stevilo delavcev v komunističnih vrstah je bilo mnogo premajhno, da bi dalo Osvobodilni fronti potrebno silo za izvršitev komunističnega načrta. Toda ne samo to! Z veseljem lahko ugotovimo, da je v rdečih vrstah mnogo manj pravih delavcev kot v domobranstvu in na ostalih poljih ustvarjalnega dela. Jedro našega delavstva ni gledalo prekrižanih rok narodnega boja s tujimi plačanci in domačimi izrodki, združenih v rdeča krdela pod zvočnimi imeni »narodno osvobodilne vojske in Osvobodilne fronte«, temveč je ta boj aktivno podprlo s puško ali z delom.

Dejstva govore, da naše slovensko delavstvo poleg svojega težkega in nezavidnega položaja kljub dolgotrajnemu zastrupljanju z židovskim strupom — marksizmom, ni izgubilo svojega narodnega duha in ni prekinilo vseh vezi s svojim narodom. Stališče slovenskega delavstva v današnjih časih nam jasno govori, da tudi ono vidi bodočnost delavskega stanu v rešitvi slovenskega naroda, ki mu nerazdružljivo pripada, ne pa v kaki diktaturi proletariata, v kateri bi slovenski narod izginil.

Sedaj se naš narod nahaja na novi poti. Nekateri gredo z začetkom, da je edino sedanja pot prava, drugi bi še vedno radi pobegnili na stara stranpota strankarstva in kapitalističnega izkoriščanja. Te druge je žal potrebno tiščati po poti, ki jo hodi ostali narod zaradi splošnih narodnih koristi.

Na tej poti koraka združeno s svojim narodom tudi slovensko delavstvo brez pridržkov in brez velikih zahtev. Delavstvo ne zahteva mnogo! Najtežje žrtve je pripravljeno sprejeti na svoja pleča, ko bo kot eden najbolj ustvarjalnih stanov poklicano na sodelovanje pri ustvarjanju temeljev našega bodočega življenja. Zahteva le, da se vsi zavedamo, da pod umazano in znojno srajco našega delavca bije srce ravno tako, kot pod svileno srajco njegovega delodajalca ali koga drugega in da radosti življenja ne morejo biti privilegij bogatih posameznikov, ampak morajo biti pristopne vsem, ki se k narodu prištevajo in za njega ustvarjajo.

Mnogi prezidentovi govori, ki se nanašajo na socialno ureditev slovenske narodne skupnosti v bodočnosti, nam dokazujejo, da so stara pojmovanja in stara demokratska kapitalistična načela vržena končno tudi pri nas med staro ropotijo.

V izgrajevanju naše narodne bodočnosti bo torej v polni meri sodeloval tudi delavski stan in tako zavzel tisto mesto v narodni skupnosti, ki mu po važnosti in zaslugah pripada.

Bavdek Boris.

Dr. Stanko Kociper je zapustil naše uredništvo in nastopil važno službo pri prezidentu in generalnemu inspektorju vsega Slovenskega Domobranstva generalu Rupniku. List, za katerega je dal pobudo in položil temelje s svojim delom, je tako zgubil svojega ustanovitelja in prvega glavnega urednika. Uredništvo in domobranci se mu za njegovo dosedanje delo zahvaljujejo v trdni veri, da bo ostal naš zvest podpornik in sodelavec. Novemu glavnemu uredniku poročniku Pirihu Miranu, ki se je že dve leti bojeval kot častnik v prostovoljskih srbskih edinicah proti komunizmu in leto dni v Ljubljanski pokrajini, pa želimo na novem službenem mestu mnogo uspeha pri delu v korist Slovenskega Domobranstva in slovenskega naroda.

Angleži napadajo Bolgare. Diplomatski dopisnik agencije Reuter ostro napada bolgarsko vladu, ki se je doslej podložno obnašala, sedaj pa nastopa skoraj izzivajoče. Zavezniki so se dogovorili, tako izjavlja agencija Reuter, da se morajo umakniti vse bolgarske čete iz Grčije in Jugoslavije, preden bo dobila Bolgarija pogoje premirja. Poročila, ki prihajajo iz jugovzhodne Evrope, Grčije, Makedonije in zahodne Tracije, so pomankljiva in protislovna, nikjer pa ni nobenih dokazov, da so bile umaknjene vse bolgarske čete s teh ozemelj.

Največjo srečo vsakega človeka predstavljajo po naših kulturnih, evropskih in slovenskih pojmih Bog, narod in domovina. To edino so ideali, ki so si jih naši domobranci zapisali na neomadeževani slovenski prapor, kakor sem v njihovem imenu imel dolžnost že večkrat na to opozoriti. Tokrat poudarjam to ponovno, da ne bo nikdar in nikoli nobenega dvoma in izgovarjanja, da smo v svojih vrstah žalili in nismo upoštevali svetovnonazorske koncepcije vsega zdravega naroda! — Potrebno je, da to znova pribijem zaradi nekaterih, ki mislijo, da bodo za rešitev svojih »idealov«, — če njihovo neresno strankarsko-političantsko stremiljenje sploh lahko imenujemo — ideali, uspešno uničevali komunizem v nepomembnih skupnicah izven narodne skupnosti vseh slojev in vseh bivših tabarov v Slovenskem Domobranstvu pod vodstvom generala Rupnika. Ti so namreč v sramotnem političnem računanju, ki jim je ostalo v kosteh še iz minulih časov, že mislili, da lahko sprčo nervoznih poizkusov potapljaljočih se komunistov, namenjenih razkroju domobranstva, pristavijo svoje piskrčke k ognju, ki se je kresal med nami in komunisti, in ki je končno pošteno osmislil klavrne boljševiske butice. Slovenski domobranci dobro vedo, zakaj jih je poklical čas. Zato so se ob naši disciplinirani enotnosti vsi ti komunistični poskusi z govori njihovih lutk v Londonu vred žalostno razleteli in nas še bolj ojeklenili. Vse to bedno prizadevanje zločinških prislednikov kaznjena Broza-Tita nam je namreč bilo samo v dokaz naše moči — in strahu, ki ga imajo pred nami, če ostane naš duh v vsakem položaju tako udaren, kot je bil doslej. Vse ostale bo pa razvoj dogodkov nujno prisilil do enakega sklepa, kot ga je napravil v bratski Srbiji Draža Mihajlovič, ki je spoznal bridko, neznajčajno prevaro tako imenovanih zaveznikov in se vključil v srbsko narodno skupnost okoli generala Nedića, da se te dni na življenje in smrt bije skupaj z nemškimi vojakom proti vdirajočim Sovjetom in Titu v zaledju. (Iz govora dr. Kocipra dne 8. oktobra 1944 v ljubljanskem radiu.)

Demanti, ki potrjuje zasedbo Tracije. O bolgarsko-sovjetski zasedbi Tracije so bile v zadnjih tednih podane številne izjave in protizjave, ki pa vse niso razjasnile položaja. Sedaj pa razširja anatolska poročevalska agencija iz Sofije tako imenovani demanti, ki naj odstrani vse ne sporazume. V tem ugotavljajo, da je popolnoma brez pomena, da so bolgarsko-sovjetske čete zasedle Tracijo. V naslednjem stavku pa navajajo demanti, da je zasedba Tracije po sporazumu med Bolgari in odločilnimi krogi Tracije le prehodna narave. Zasedbo potrjuje torej ta stavek. Končno označujejo za neresnico, da bodo časno semkaj poslane zasedbene čete ostale v Traciji do konca vojne. Tega ni nihče trdil.

Angleški list zahteva razjasnitev. Red v Varšavi je sicer zopet vzpostavljen, piše »Catholic Herald«, toda treba je še enkrat ugotoviti, da ni Kremelj, ki je vedno znova pozival Poljake v Varšavi, naj se upro, kasneje mignil niti s prostom, da bi jim pomagal, temveč jih je »z brutalnostjo in cinizmom, ki jima ni primere«, prepustil usodi. Angleška pomoč je bila prav tako sramotna. Leta 1939. je pustila Velika Britanija Poljake, da so se borili sami, »ker so važni strateški oziri zahtevali njihove žrtve«. Sedaj, leta 1944., se ponavlja isto, le da se utemeljuje tokrat glasi takole: »Važni politični oziri so zahtevali pomankljivo podporo.« Kaj lahko domnevamo, kaj se skriva za kulisami, toda vprašanje »kdaj se bodo naši politiki končno ustavili?« moramo razjasniti. Način, s katerim so obravnavali poljski primer, vzbuja ogorčenje, ki ga z besedami ni mogoče popisati.

Veličasten pogreb jelendolskih žrtev v Račni. V soboto 7. oktobra je bil nadvse veličasten pogreb jelendolskih žrtev v Račni. Raranski občani so zopet pokopali tri svoje najboljše sinove in junake, ki so: Anton Mohar in Stanko Završek iz Račne ter Alojz Podržaj iz Čušperka. Občani še ne pomnijo tako lepega in veličastnega pogreba, kajti udeležili so se ga skoraj vsi. Že iz Grosuplje je šel dolg spreved, od koder so jih isti dan prepeljali v Račno. Pogreba so se udeležili poleg častnega voda, ki ga je vodil g. poročnik Ahlin, še zelo veliko število okoliških domobrancev poleg ogromne množice ljudstva. Poleg tega so bili tudi zastopniki občine, poročnik Mihečič in g. Zeleznik, kurat iz Grosuplje in Smarja in sorodniki padlih žrtev. Pri križu, vaškem znamenju, so čakali domači g. župnik in ljudstvo, nakar se je razvil žalni spreved do kapelice. Pred kapelico se je voz s padlimi junaki ustavil, bil je ves zasut z vencem in raznim cvetjem, nakar je bila v kapelici žalna maša. Po končani maši se je razvil spreved proti kopanjskemu pokopališču. Žrtve so položili v skupen grob, nakar so pevec zapeli žalostinko. V imenu občine se je od padlih junakov poslovil komisar občine g. Godec s pretresljivim kratkim govorom, nakar je v imenu Domobranstva govoril nadporočnik Zeleznik. Po končanem govoru je sledila trikratna častna salva.

Komunistično osvobodeno ozemlje. Mobiliziranec je po dolgem beganju iz kraja v kraj končno le uvidel, kje mu je rešitev. Javil se je domobrancem. Izjavil je, da komunisti nimajo niti toliko osvobodjenega ozemlja, da bi se človek v miru in pošteno o . . . l.

Iz Novega mesta poročajo o nadvse smešni tolovaški propagandi. Med drugim tolovaji dopovedujejo ljudem, da so oni zasedli bloke okrog Novega mesta, da vršijo na njih svojo kontrolo, kdo prihaja in odhaja. Dalje, da Nemci že uničujejo orožje in bežijo proti Brežicam. Se nekaj dni in tolovaji bodo zasedli Novo mesto in Ljubljano. . .

Tolovajski radijski vestnik od 2. 8. 1944. Vojno poročilo: »Sovražniki in izdajalci so se še pred nedavnim bahali z železniško zvezo, ki jo ima Ljubljana z Grosupljem. Danes na tej progi ne vozi noben vlak več, kajti naša VIII. brigada je uspešno minirala predor pri Smarju. Predor je razneslo prav v sredini. Steber plamena iz zemlje je bruhnil iz vrha hriba preko 35 metrov visoko. . . Mi le pripominjamo, da od takrat vozi vlak še večkrat na dan kot prej.

Dva rablja slovenskega naroda sta prejela zaslužen plačilo. Domobrantska krogla je podrla načelnika VOS-a za litjski okraj tov. »Slovana«. Enaka usoda je zadela Goloba Viktorja iz Prapreč pri Brodu in kurirja Završnika Zlatka.

Nič ni tako skrito. Neka ubežnica iz rdečega raja je izpovedala: »Bila sem priča strahotne usmrtnice Stancer Marije in njene hčerke Ide iz Čužne vasi pri Trebeljnu. Sodil ju je Zibert Slavko iz Zabje vasi, usmrtil pa rabelj Gašper, gostilničar iz Toplice, 28. maja t. l. opolnoči v Poljanah pri Crmošnjicah.« Tako se glasijo obtožbe vsega slovenskega naroda proti morilski OF.

Stajerci spregledujejo. Z nemške meje poročajo, da uhajajo kar v skupinah stajerski prisilni mobiliziranci domov. Stajerci hitro spoznavajo, kako kratke noge imajo laži o rdečem rajju v Ljubljanski pokrajini.

Zavezniki. Dne 4. 10. 1944 je strmoglavil poškodovan angleški bombnik v okolici Cateža. Sedem moč posadke so tolovaji ulovili in jim oropali toplo obleko in dokumente.

Roparji. Z dežele poročajo o novih ropih živine in živežu po tolovajih.

Drago plačujejo. O priliki zadnjega napada na Stampetov most so morali civilisti odpeljati trideset voz tolovajskih ranjencev.

Ne more skriti prave barve. Tolovaški komandir je s ponosom pripovedoval: »Na Stajerskem smo vzeli s seboj tudi nekega starega farja. Na pohodu smo prišli do brvi preko širokega potoka. Brv je bila že slaba, tako da je mogel preko samo po en mož. Stari far je stopil istočasno z nekim tovaršem na brv in se je zlomila. Za kazen je moral preko potoka znesti petdeset tovaršev. Saj je že itak prej preveč lenaril.«

Delo za narod. Dne 22. septembra ponoči so slovenski »osvoboditelji« ropali v vasi Zadolje. Pri ropanju so bili sami domačini Ribničani in med njimi dr. Lavrič in sin Janez.

Višje glave. Pri operacijah udarnega bataljona iz Rakeke konec septembra so padli tudi štirje višji tolovajski častniki.

Stari znanci. Pri Sela-Sumberku so domobranci ujeli tri Italijane, člane Cankarjeve brigade. Ubogi Ivan Cankar.

Iz bojev pri Sv. Križu. Skozi Zužemberk so peljali tolovaji 25 voz ranjencev iz bojev pri Sv. Križu.

Novo tatvine. Na Zažarju so rdeče tolpe pobrale dvajset glav goveje živine in precej civilne obleke.

Zelo so narodno zavedni. Na Primorskem terenci pripovedujejo ljudem, da bo po sporazumih med zavezniki spadala Primorska pod Italijo. Ljudje so vsi preplašeni in pravijo, da se raje izselijo, kot da bi bili zopet pod Italijo.

Na Gorenškem je nemška oblast dovolila šolski pouk v slovenščini. Komunisti so zato začeli takoj groziti vsem, ki bi obiskovali šolo in podučevali.

Zužemberk, kraj nesrečnega imena. NOV nima sreče v Zužemberku. Cofova udarna skupina je 7. oktobra naklestila Cankarjevo in Gubčevo

KOMUNISTIČNI PORAZI ZADNJIH 14 DNI
NAŠETIH PADLIH 615
UJETIH 95
PRIBEŽNIKOV 82
MOBILIZIRANCI, ZAKAJ TOLIKO IZGUB?
**PREDAJTE SE PRED BOJEM DOMOBRA-
NCEM, KI VAM NE BODO SKRIVILI LASU.**

brigado. Domobranci so našli 52 mrtvih tolovajev. Dva so ujeli. En domobranec je bil lahko ranjen v nogo.

Na Bloke ne gredo več. V starem mlinu so izjavili tolovaji ljudem, da na Bloke ne gredo več, četudi jih na mestu pobijejo. Pridušali so se, da se ne bodo več borili, ker se ne izplača in ker imajo preveč žrtev.

Zastava Ljubljanske brigade. V Rupah so domobranci ujeli zastavonošo Ljubljanske brigade, ki je imel pri sebi brigadno zastavo.

Zopet Hotedrščica. Hotedrščica je tolovajem res trn v peti. Vedno znova poskušajo srečo. Gotovo jih privabi to, da je posadka maloštevilna in upajo na lahek uspeh. Dne 7. oktobra je poskušala vojno srečo 30. divizija, sestavljena iz Vojkotove, Gradnikove in Bazoviške brigade. Pomagal je še en bataljon Mongolov in en bataljon Italijanov. — Domobranci so hrabro odbili vse napade. Pobili so petdeset tolovajev in uničili stotilimetrsko havbico. Med padlimi je tudi bataljonski poveljnik kapetan.

Uspehi tolovaške propagandne ofenzive. Tolovaški radijski vestnik z dne 16. t. m.: »Na poziv maršala Tita vsem zapeljancem je prešlo v vrste narodne osvobodilne vojske 23.000 domobrancev.« Prav tako je poročal tudi londonski radio.

Tudi na Stajerskem rdečim zadnje čase slaba prede. Pri Belih vodah blizu Soštanja je v bojih padlo nad 200 tolovajev Tomšičeve brigade.

Pravi namen domobranstva. Vsako delo, katerega opravljamo, mora imeti pred seboj določen cilj. Nobenega dela, nobene stvari ne smemo torej vršiti zaradi dela oziroma stvari same, marveč zaradi cilja, katerega stvar oziroma delo zasleduje. Pri tem pa moramo paziti, da je ta cilj dovolj vzvišen in pošten ter vreden človeka v pravem pomenu besede, da ne bi bil ta cilj morda nizek ali celo sebičen, kar človeškega dostojanstva ni vredno. Tudi Slovensko Domobranstvo ima svoj cilj, vzvišen in pošten: očiščenje dežele komunistov, notranji prerod in čim večji zemeljski blagor slovenskega naroda. Tega se moramo zavedati prav vsi in si zato vsak dan temeljito izprašati vest, če nismo morda kaj storili preko dneva, kar ni bilo v skladu s tem vzvišenim namenom, katerega mora zasledovati Domobranstvo. Z drugo besedo: Nismo prišli v Domobranstvo zaradi denarja, oblike, hrane ali česa podobnega, nismo prišli, da živimo v izobilju in se izživljamo na račun naroda, marveč da končamo revolucijo, katero je narod spontano začel v svesti si, da smo sinovi tega naroda in da imamo kot otroci do svojih staršev obveznosti do njega. Vsakogar, ki drugače misli, je treba poučiti in če to ne zaleže, odstraniti, ker predstavlja gnojni čir na zdravem narodnem telesu. Domobranstvo na noben način ne sme dopustiti, da bi si iz njega koval kdo svoj kapital. To bi bil zločin nad samim seboj, če bi trpeli take ljudi v svoji sredi.

Odpadnik dr. Mikuž priznava neuspeh pri slovenski duhovščini. V Slovenskem poročevalcu z dne 17. avgusta je napisal dr. Mikuž članek z naslovom »Narodna oblast in slovenska duhovščina«. Kako ironično zvenijo njegovi stavki: »Jasno in zgodovinsko točno (?) je zapisal tovariš Boris Kidrič: 'Slovenska duhovščina je imela od vsega početka vsa možnost, da se pridruži svojemu narodu v njegovi najusodnejši borbi.' (Saj se tudi je, narodu namreč, ne pa izvržki naroda. Temu izvržku se je pridružil le dr. Mikuž.) Osvobodilna fronta ni nikoli ogrozila vere, ne Cerkev, ne duhovščine. (Da more tako grdo lagati! Kaj pa toliko pobitih duhovnikov?) Tudi se ni nikoli nehala truditi, da bi pritegnila v osvobodilno gibanje slovenski kler tudi z njegovim škofom na čelu.' (Trudila pač na vse kriplje, a uspeh: edini dr. Mikuž.) — Do danes se slovenski narodni oblasti vkljub njenemu iskrenemu prizadevanju še ni posrečilo ne dopovedati, ne prepričati dela slovenske duhovščine, da v sedanjih in triletni borbi za narodno svobodo in najosnovnejše človečanske pravice duhovščina ni nikakšen izvzet stan in da ji njeno zakramentalno posvečenje na noben način ne daje pravice, da se v najbridkejših dneh narodnega trpljenja in borbe za svobodo odpove svojemu lastnemu narodu s prostaškim, judeževskim izdajstvom.« Bridko priznanje in tarnanje človeka, ki je grenko razočaran, ker je mislil, da bo po njegovem odhodu v partizane slovenska duhovščina kar drla za njim, a je ostal osamljen, vsa duhovščina pa je še naprej zvesta svojemu škofu. Slovenski duhovščini se ni bati nikake odgovornosti ne pred Bogom, ne pred narodom, dr. Mikuž se bo pa že pokoril za svoje judežvo delovanje.

Bezugspreis: Einzelnummer 4 Lire. — Schriftleitung und Verwaltung Rimska cesta Nr. 22, Laibach, Fernruf 46-12. — Schriftleiter: Leutnant Pirih Miran. — Erscheint jeden 2. Donnerstag. — Herausgeber: Aufbauanstalt für die Slowenische Landeswehr, Abt. VI. — Druck: Ljudska tiskarna in Laibach (verantwortl. Jože Kramarič).

Naročnina: Posamezna številka 4 lire. — Uredništvo in uprava Rimska cesta, št. 22 — Ljubljana — telefon 46-12. — Urejuje poročnik Pirih Miran. — Izhaja vsak 2. četrtek. — Izdaja štab slovenskega domobranstva — oddelek VI. — Tiska Ljudska tiskarna in Ljubljani (Jože Kramarič).

Kočevje v letu 1943 - Gottschee im Jahre 1943

V kočevskem gradu, ki je bil po hudih bojih letošnjo zimo skoraj popolnoma porušen, so pred letom dni trpeli grčarski in turjaški junaki.

Im Schlose Gottschee, das heute nur noch eine Ruine ist, schmachteten vor einem Jahr die Opfer von Grčarice und Turjak.

V gradu so ostale nepoškodovane le temne celice, iz katerih so komunisti pošiljali v smrt v kočevske gozdove na stotine poštenih Slovencev.

Im Schlose selbst blieben nur die Gefängniszellen erhalten. Aus diesen finsternen Räumen schickten die Kommunisten hunderte und hunderte ehrliche Slowenen in den Tod.

Junaki so pred odhodom v smrt napisali na celične stene zadnje pozdrave in naročila. Na stenah so popisane kar cele skupine, ki so jih komunisti morili v Mozlju, Jelendolu in v Grčaricah. Napisali so jih navadno tisti, ki so prvi sledili že umorjenim junakom v smrt.

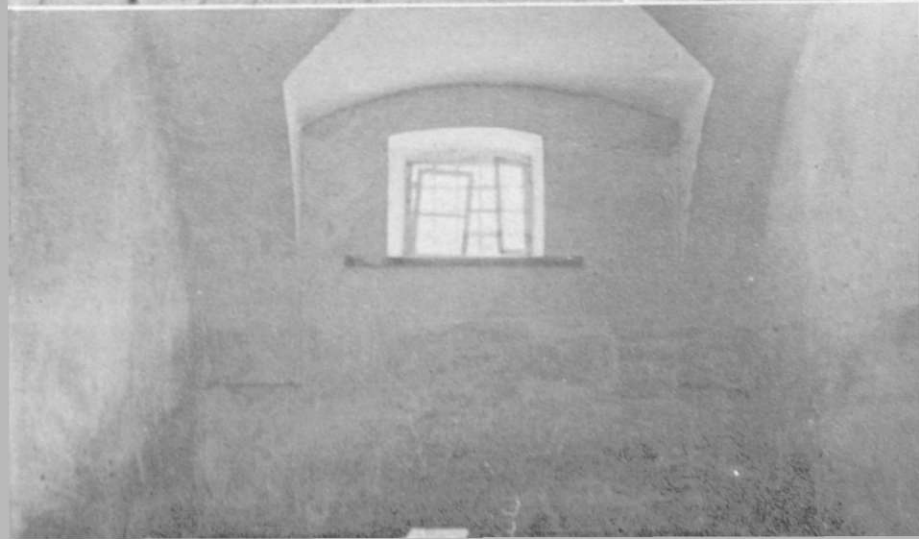
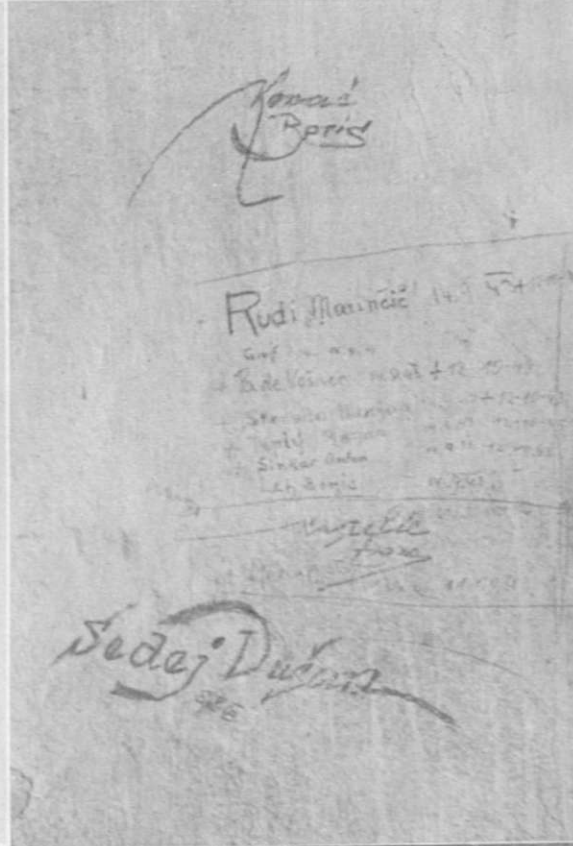
Die Helden ritzen vor ihrer Ermordung ihre letzten Grüße und Wünsche in die Zellenwände ein. Man findet hier ganze Gruppen, die von den Banditen bei Mozelj, Jelendol und Grčarice ermordet wurden.

Smrtna celica št. 1. V njej je čakalo smrti 38 junakov, ki so jih komunisti obsodili na slovitem »sodnem procesu« na smrt.

In der Gefängniszelle Nr. 1 harrten 38 Männer ihres Endes.

Rešenec iz kočevskih zaporov pripoveduje o tistih groznih dneh.

Ein aus dem Gefängnis glücklich Entkommender erzählt von den Schreckenstagen.

Naše novo orožje v napadu. Nekaj trenutkov pred ciljem vozač odskoči iz čolna in ga prepusti uničevalnemu namenu. Tovariši ga potem rešijo.

Sprengboot im Angriff. Kurz vor dem Ziel schleudert sich der Sprengbootfahrer von seinem Boot ab, das mit höchster Geschwindigkeit auf sein Ziel zu rast. Der Sprengbootfahrer wird von Kameraden aufgenommen.

Naši lovci pripravljani za polet. Grozeče, kakor temni oblaki ob nevihti, stoje 11. sept. t. l. naši lovci »FW 190« pripravljani za polet. Malo za tem so zbili v zračnem boju 139 sovražnih letal.

Unsere Jäger startbereit. Genau so drohend wie am Morgen des 11. September 1944 tiefschwarze Wolken am Himmel hängen, stehen unsere Jagdflugzeuge »FW 190« einer Sturmgruppe am Start. Kurze Zeit später waren sie beteiligt an der hohen Abschußzahl von 139 Feindflugzeugen, die an diesem Tage durch die Jagdabwehr dem Feind zugefügt wurde.

Finci na begu pred boljševiki

Na tisoče in tisoče Fincev vseh slojev zapuščajo domovino in beži proti Švedski. Švedski vojaki pomagajo nositi njihovo prtljago.

Finnen auf der Flucht vor dem Bolschewismus

Zu vielen Tausenden überschreiten in diesen Tagen Finnen aller Volkskreise und Altersstufen auf der Flucht vor den Bolschewisten die schwedische Grenze, um sich mit ihrer Habe in Sicherheit zu bringen. — Unser Bild zeigt: Schwedische Soldaten helfen finnischen Flüchtlingen bei ihrer Ankunft in Haparanda.

Scherl Bilderdienst

Potem ko se je finska vlada vdala Moskvi, zapuščajo prebivalstvo domovino, da se reši strahote boljševizma.

Nachdem die finnische Regierung sich den Verklavungsbedingungen Moskaus feige unterworfen hat, versucht ein großer Teil der finnischen Bevölkerung, sich dem »Frieden von Moskaus Gnaden« durch die Flucht über die Grenze zu entziehen. Diese Finnen machen sich keine Illusionen über die sowjetischen Bedingungen und ziehen es vor, ihr Heimatland zu verlassen. Mit Hab und Gut, ihr Vieh mit sich führend, haben sich viele Tausende finnischer Bauern aufgemacht, um die schwedische Grenze zu erreichen und so dem Schicksal der Bolschewisierung zu entgehen.

Scherl Bilderdienst - Transo 1

Obrambni boji na vzhodu

Oklopniki gore in oblaki dima leže v ozračju. Mimo njih hite grenadirji v mesto, za katero se bije boj.

Von der Abwehrschlacht im Osten

Der Himmel hängt voller dunkler Rauchwolken, die aus den ausbrennenden Sowjetpanzern emporsteigen. An ihnen vorbei stoßen die SS-Panzergranadiere in die Stadt, um die erbittert gekämpft wird.

SS-PK-Aufnahme Kriegsbericht Grönert (Sch)

Skrozi dim in ogenj na sovražnika

To malo mesto je bilo ure in ure izpostavljeno uničevalnemu ognju sovjetov. SS-grenadirji so naposled boljševike premagali in s tem rešili meščane.

Durch Qualm und Feuer geht's an den Feind

Stundenlang lag sowjetisches Trommelfeuer aus allen Kalibern auf diesem Städtchen. Durch brennende Ruinen kämpften sich SS-Panzergranadiere vor und werfen die in die Randbezirke der Stadt eingebrochenen Bolschewisten wieder heräus.

SS-PK-Kriegsbericht Könneke (Sch)

Ramo ab rami - Schulter am Schulter